

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
Institut mezioborových studií Brno

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Brno 2011

Bc. Jitka Víglaská

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
Institut mezioborových studií Brno

**Zájmová činnost a její vliv na hodnotovou
orientaci dětí**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vedoucí diplomové práce:
Mgr. František Sýkora

Vypracovala:
Bc. Jitka Víglaská

Brno 2011

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „ Zájmová činnost a její vliv na hodnotovou orientaci dětí“ zpracovala samostatně a použila jen literaturu uvedenou v seznamu literatury. Elektronická a tištěná verze jsou totožné.

Brno 2011

.....
Bc. Jitka Víglaská

Poděkování

Děkuji panu Mgr. Františku Sýkorovi, za velmi užitečnou metodickou pomoc, kterou mi poskytl při zpracování mé diplomové práce práce.

.....
Bc. Jitka Víglaská

Obsah

Úvod.....	6
1. Funkce zájmové činnosti.....	8
1.1 Historie a vývoj zájmové činnosti.....	9
1.2 Výchova a vzdělání.....	9
1.3 Rodinná výchova.....	11
1.4 Školní výchova.....	14
1.5 Psychologické aspekty zájmové činnosti.....	16
2. Organizace a instituce pro zájmovou činnost.....	16
2.1 Popis nejčastějších zájmových činností.....	19
2.2 Hodnoty, které nejčastěji ovlivňují a dotváří hodnotovou orientaci.....	20
2.3 Aktivní hodnotová orientace dětí a neaktivní, bez zájmové činnosti.....	24
2.4 Patologické důsledky neaktivní činnosti dětí.....	25
3. Empirická část.....	35
3.1 Metodologie.....	35
3.2 Prezentace získaných dat a jejich interpretace.....	37
3.3 Shrnutí a diskuse.....	50
Závěr.....	56
Resumé.....	57
Anotace.....	58
Klíčová slova.....	59
Seznam použité literatury.....	60
Přílohy.....	67

Úvod

Proč jsem si vybrala téma zájmová činnost a její vliv na hodnotovou orientaci dětí ?
Protože problematika zájmové činnosti představuje aktivity zaměřené na uspokojování a rozvíjení individuálních potřeb jedince. Podílí se na formování názorů a postojů jedince. Zájmová činnost má na rozdíl od zábavy a odpočinku vždy aktivní charakter. Vždy obsahuje volný složku a významně ovlivňuje osobnost vychovávaného jedince. J. Němec (2002, s 23) popisuje zájem jako osobnostní vlastnost, vyjadřující vztah k předmětům či jevům, kterým člověk připisuje zvláštní význam. Vzbuzuje snahu po aktivním kontaktu s předmětem zájmu a jeho a jeho poznávání, popř. ovládnutí či zvládnutí. Tato skutečnost se promítá do činnosti člověka, jejichž vykonávání je vždy spojeno s citovými prožitky. Zájmová činnost se netýká jen určité skupiny lidí, ale nás všech. Zájmová činnost se stává stále častěji diskutovaným tématem nejen sociologů , psychologů , pedagogů , ale i ekonomů. Jedná se o téma neustále aktuální a živé. Já se ve své práci věnuji především mladé generaci, u které se začíná formovat hierarchie životních postojů a hodnot. Jedná se o oblast vysoce postavenou v hierarchii lidských hodnot. Zájmovou činnost lze aktivně rozvíjet především výchovným působením. Patří sem nejenom rodinná a školní výchova, ale i výchova mimo školní. Děti a mladí lidé jsou velice tvární a právě správné působení na jejich aktivity ve volném čase může mít rozhodující vliv na jejich další pozitivní vývoj. Zájmová činnost se vyznačuje především dobrovolnou činností, a proto se snáze naučíme to, co děláme z vlastní vůle a přesvědčení. Proto bychom měli věnovat maximální pozornost tomu, co děti a mladí lidé dělají ve svém volném čase, s kým a kde se setkávají. „V dnešní době, kdy se neúprosně zvyšují počty mladistvých toxikomantů , narkomantů závislých na halucinogenních látkách, na drogách a herních automatech, v době narůstající kriminality se ještě více a častěji diskutuje problematika zájmové činnosti, otázka, „Co s volným časem, jak ho co nejlépe a co nejefektivněji využít? “

Žádná rodina, učitel, ale ani žádná společnost by neměla litovat prostředků, sil ani času vynaložených na smysluplné vyplnění zájmové činnosti našich dětí.

Není snad nártst trestné činnosti dětí a mládeže, pokreslené zdi domt a vagóny vlakt dostačující hrozbou pro naši společnost ? „Není uť čas, abychom nabídli našim dětem a mladým lidem jiné moť nosti, jak by mohli využit svoji energii a schopnosti! “ Právě pro tyto dtvod y jsem zvolila téma zájmová činnost dětí a její vliv na hodnotovou orientaci.

Uvedené dtvod y však také souvisí s dalším, pro mě závať ným faktorem, proč právě toto téma. Ať jednou nastane čas a budu si chtít založit vlastní rodinu, mým prvořadým úkolem bude být dobrou matkou . Proto se již nyní snažím získat co nejvíce informací o zájmových činnostech dětí.

Cílem předkládané práce práce je odpovědět na otázky: Kterým zájmovým činnostem se děti ve volném čase věnují a jaký vliv na zájmovou činnost má rodina a škola. Hlavní metodou bylo studium literatury, odkazy z internetu a výzkumné šetření provedené dotazníkovou metodou u dětí vybraných základních škol.

Byly pouř ity dotazníky vlastní konstrukce, zaměřené na zjišťování zájmové činnosti dětí a posléze vlivu rodiny a školy. Výsledky byly zpracovány a interpretovány. Sestavený dotazník by mi měl odpovědět na některá tvrzení, s nimiž jsem se seznámila ve studované literatuře, a které jsem pojala jako vzory výzkumné hypotézy.

Součástí prováděného dotazníkového výzkumu bylo osvojení si základt výzkumné metodologie. V závěrečném shrnutí a diskusi jsou některé vlastní návrhy na zlepšení stávající situace ve sledované oblasti.

Vzhledem k tomu, že problematika zájmové činnosti je značně rozsáhlá, rozhodla jsem se pro následující rozdělení.

1. Funkce zájmové činnosti

Funkce zájmové činnosti je velice rozmanitá a pestrá. Diferencuje se podle věku dětí a mládeže, ale i podle vyspělosti jedince.

Děti a mládež se učí především plánovat své činnosti a zároveň řešit vzniklé problémy, překonávat překážky a objektivně hodnotit výsledky vlastní činnosti.

Správným vedením, usměrňováním a podněcováním zájmové činnosti dětí se u nich vytváří velmi dobrý předpoklad pro budoucí profesionální orientaci.

Funkce zájmové činnosti lze dále spatřovat v aktivitě, samostatnosti a schopnosti si organizovat své činnosti i volný čas.

Zájem dítěte o sport a tělesnou výchovu je v období dospívání významný pro formování osobnosti jak v oblasti citové, tak i intelektuální.

Zájmovou činnost dětí a mládeže významným způsobem ovlivňuje výchova. Kraus (2006, s. 5) zdůrazňuje, že výchova je záměrné, cílevědomé působení, které se projevuje všestranným formováním osobnosti. Je to specifická lidská činnost.

Zájmová činnost je činnost, kterou dítě - jedinec využít bezprostředně pro sebe, čas, ve kterém maximálně patří sám sobě, v němž může dělat to, co ho baví a co jemu přináší potěšení, zábavu, odpočinek a tím tedy i určitý záitek.“

1.1 Historie a vývoj zájmové činnosti

Zájmová činnost nepředstavuje svět sám pro sebe, který naslouchá výhradně vlastním zákonům, naopak, je důsledkem moderní civilizace. Zájmová činnost existovala v průběhu lidských dějin stále, aniž by byla považována jako problém, který by zavdával příležitost k zvláštním úvahám. Střídání činnosti a odpočinku odpovídá biologickému rytmu, vlastnímu živočišné říši, u člověka nabylo podoby střídání zájmu a volného času.

V před-industriální společnosti byla zájmová činnost výsadou vrstvy lidí, kteří nebyli bezprostředně spjatí s výrobním procesem. Právě zájmová činnost umožňovala elitě rozvíjet kulturně bohatý a náročný životní styl.

Pracující vrstvy měly volného času nepoměrně méně, avšak způsob, jak jej naplnit, byl i u nich determinován normami, tradicemi a zvyklostmi platnými v jejich společenských sférách. „Staří Řekové hledali smysluplné a užitečné naplnění zájmové činnosti v kultivaci těla ducha v jejím rámci se dostalo důležitého místa.“

1.2 Výchova a vzdělání

S výchovou, která je chápána jako významný společenský proces, se setkáváme jak u Platona, tak i u Aristotela. V. Jitka (1999, s 7) S výchovou se setkáváme na každém kroku. Uskutečňuje se ve školách i mimo školských zařízeních. Nejinak se dívá na výchovu i učitel národů Jan Ámos Komenský, který rozdělil čtyřicetihodinový den člověka rovným dílem mezi práci, spánek a aktivní odpočinek, pojatý jako vzdělávání.

O nesporném významu výchovy pro život člověka nás přesvědčuje historie lidstva v každé své vývojové etapě pouze s tím rozdílem, že tak činí v každé době jinými argumenty, s odlišným dťra zem a s nestejnou naléhavostí. Lidé na začátku dvacátého prvního století ťijí ve světě plném neochoty chápat jeden druhého, vzájemného neporozumění, ve světě sociální, náboť enské, nacionální, etnické a jiné nesnášenlivosti.

Je celkem přirozené, že se tyto pocity současné doby odrát ejí i ve výchově. Kraus (2006, s 27), rovněť zdťra zňuje chyby v rodinné výchově, přílišná přísnost, přílišná láska, nedostatek citu, nedostatek času, lhostejnost, narušené vztahy v rodině.

Hledá-li společnost nástroje, kterými by bylo moťno redukovat kriminální činnost mladistvých, (nebo alespoň sníť it počet jejich trestních čint) kterou v naprosté většině páchají ve svém volném čase, upíná v první řadě svoji pozornost na oblast jejich zájmť. Část mladé generace hledá svoji identitu v materiálním naplněni ťivota a inklinuje k poť itkářskému trávení volného času.

Z pedagogických dťvodť bychom si přáli, aby se člověk ve volném čase rekreoval, aby regeneroval své síly .Volný čas je nesmírná hodnota, ale nikoli sama o sobě a sama pro sebe, nýbrť jako neomezená moťnost člověka vrátit se k sobě samému, ke svému autentickému ťivotu, přemýšlet o ťivotních hodnotách. Jak nakládat s volným časem se v budoucnosti budeme učit stejně jako vykonávat profesi.

Vzdělávání představuje nepřetrť itý proces získávání vědomosti, dovedností , znalosti a schopností, jakoť i schopnosti kritického myšlení.

1.3 Rodinná výchova

Výchova v rodině působí na jedince od nejtělejšího věku a rozvíjí všechny jeho kvality. Zvláště významně působí na citový rozvoj jedince. Podle (B. Krause 2006 , s 26) Rodinná výchova má největší význam po celé období předškolního věku. Názory na rodinnou výchovu, na její význam, zaměření a prostředky jejího působení se vyvíjely spolu se společností a vždy do značné míry souvisely také s celkovou orientací výchovně vzdělávacího systému v tom kterém období života společnosti.

V realizaci zájmové činnosti má mít stále větší úlohu právě rodina, a to jednak jako základní sociální buňka společnosti, jednak jako výchovné prostředí svých dětí.

Měli bychom si uvědomit, jakou zodpovědnost na sebe bereme, když se rozhodneme založit rodinu a mít děti. Každé miminko potřebuje naši lásku, péči a obětavost.

Při výchově dětí je třeba si uvědomovat, že platí pořekadlo o jablku, které nepadá daleko od stromu, a že právě tak, jak budeme vychovávat své děti budou i ony vychovávat další potomky.

Tam, kde rodiče neposkytují svým dětem lásku a péči, se tyto děti mohou snažit si toto vynahradiť v různých partách, odkud nechybí k braní drog a alkoholu. Nesmíme však opomenout, že i přílišná snaha rodičů chránit své děti může vést k patologickým jevům.

K pořekadlu, co se v mládí naučíš, ve stáří jako když najdeš, se domnívám, že pokud se děti naučí dobře využívat svůj volný čas v dětství, neměli by mít s využitím volného času problémy v dospělosti a ve stáří.

Pojem "výchova dětí" se v mnoha rodinách žalostně ztenčil na pouhé uspokojování základních biologických potřeb dítěte. Kraus (2006, s 26) Často zásada jednoty bývá porušována mezi samotnými rodiči (co jeden vyžaduje, druhý promíjí).

V 18.století (či ještě dřív), když se nezkušené matce narodilo dítě, pomáhalo této také mnoho přátel a příbuzných, kteří byli na blízku, aby jí poskytli radu a podporu. Po rozpadu této „široké rodiny“ začalo mateřství vyvolávat větší obavy.

Je třeba si uvědomit, že žijeme v neustále se proměňující společnosti, kde mnoho mladých párt dnes nemá spojení s příbuznými a přáteli, kteří by jim mohli pomáhat. Proto mladí rodiče často cítí velkou úzkost z toho, že nejsou dostatečně připraveni vychovávat děti. Tyto obavy přiměly rodiče k tomu, že začaly shánět informace a rady u odborníků. Obracely se na dětské lékaře, psychology, psychiatry a pedagogy, aby jim zodpověděli složitější otázky týkající se rodičovství.

Na počátku druhé poloviny 20.století přenechávaly rodiče značnou část odpovědnosti za výchovu dětí specializovaným institucím. V tomto období zde vzniklo mnoho institucí pro výchovu dětí a mládeže v době mimo vyučování, od nichž se očekávalo, že převeze část úkolů rodinné výchovy. Na počátku 60.let stále častěji zaznívaly hlasy odborníků upozorňujících na to, že rodina má své nezastupitelné místo a úkoly při výchově dětí, stejně jako škola a další instituce.

Rodina má ve vyspělých společnostech hlavní odpovědnost za výchovu svých dětí. Tato odpovědnost vychází z historických a kulturních tradic života společnosti a je zakotvena v jejích právních normách.

Na rodinu dopadají celkové a dlouhodobé důsledky výchovy jejích dětí. V. Jtva (1999, s 100) Rodina jako základní sociální jednotka, ve které jedinec nachází uspokojení svých základních potřeb.

Je velmi důležité, aby dítě mělo úctu ke svým rodičům, protože na tomto základě se vytvářejí postoje k ostatním lidem. Jeho vztah k autoritě rodičů se stává základním pro jeho názor na autoritu školy, zákonů, na lidi, se kterými bude nakonec žít a pracovat, a na společnosti vůbec.

Od určitého věku dětí nemůže rodina zabezpečit komplexní a multikulturní rozvoj dítěte svými vlastními silami. Je v tomto směru odkázána na spolupráci s jinými specializovanými institucemi.

Na výchově dětí ve volném čase se v současné době spolu s rodinou podílejí:

- škola a učitelé v době i mimo vyučování,
- světské a církevní organizace určené výhradně dětem,
- speciální státní, soukromé a nadační výchovné instituce,
- odborové, sportovní, zdravotnické, ekonomické,
- hromadné sdělovací prostředky: rozhlas, televize, film a tisk,
- další lokální a regionální faktory společenského prostředí.

Postavení rodiny vůči i ostatním činitelům výchovy působí čím na dítě vyplývá několik obecných závěrů, které zároveň **charakterizují rodinu jako výchovného činitele:**

- a) rodiče jsou nejdůležitějšími vychovateli, všichni ostatní vychovatelé mohou pouze doplňovat to, čeho ve výchově dosáhli rodiče,
- b) čas, který věnují rodiče výchově svých dětí, není hodnota, která bude kladně působit sama o sobě, působení této hodnoty závisí od mnohých činitelů kulturní, morální a pedagogické povahy,
- c) rodiče nejsou odpovědní jen za výchovu svých dětí v rodinném prostředí, ale za jejich výchovu vůbec,

d) nejdůležitějším předpokladem úspěšné rodinné výchovy je dobrý společný životní vztah rodičů a dětí,

e) nepřímá výchova je zpravidla méně účinná než výchova přímá, nepřímou vychovávat znamená vytvořit dětem příznivé podmínky pro mravnost.

Výchova dětí v rodině je ve srovnání s výchovou školní výrazně individuálnější, a to jak ve svých podmínkách, tak i při užívání výchovných metod, prostředků a forem.

Výchovná funkce rodiny je zároveň ovlivňována společensky. Škola má k dispozici odborně připravené učitele, vychovatele, speciálně upravené programy. Přestože rodina tato kritéria na stejné úrovni nespĺňuje, má jiné přednosti a její vliv na dítě je nesporně dominantní.

1.4 Školní výchova

Škola se ve svém dlouhodobém historickém vývoji postupně demokratizovala a otvírala se stále širší vrstvě populace. Spolupráce mezi dvěma prioritními oblastmi výchovného působení: rodina a škola je velice důležitá a pro výchovu dětí nezbytná. České školství předpokládá, že se vzájemné vztahy mezi školou a rodinou budou neustále rozvíjet k lepší spolupráci. Úkoly, které stojí před současným pedagogickým pracovníkem, nejsou malé. Pedagogický pracovník *nese odpovědnost* za plný rozvoj svěřených jedinců, za jejich přípravu pro základní role, za vytváření jednotlivých stránek jejich osobnosti i za jejich rozvoj z hlediska hlavních výchovných složek. Svou prací se podílí *na společném cíli* celé naší společnosti optimálně rozvíjet novou generaci.

V naší zemi se objevují názory, že škola zadržuje své žáky množstvím všeobecných informací, které nejsou potřebné pro běžný život. Na druhé straně pak, že nepředává svým žákům nejnovější poznatky včas a v dostatečné míře.

Společnost celkově zvyšuje nároky na vzdělanost svých členů. Po škole se požaduje, aby našla optimální cestu, jak dosáhnout požadovaného specializovaného vzdělání i úcty a zároveň i univerzálnost jejich rozhledu.

Je všeobecně známo, že osobnost pedagoga je v celém výchovně vzdělávacím procesu školní výchovy činitelem, který nese společenskou odpovědnost za jeho účinnost a také úspěšnost. Nemałym problémem však zůstává personální obsazení škol, neboť mnoho zejména mladých pedagogů odchází mimo školství.

Při výchově je třeba respektovat věkové zvláštnosti dětí a mládeže, ovlivňovat materiální podmínky institucí výchovy mimo vyučování, podporovat pestřejší složení výchovných skupin, kvalitně připravovat pedagogické pracovníky, získávat větší zájem a podporu veřejnosti. V. Jtva (1999, s 92) Mimoškolní výchova dává možnost překonat některé jednostrannosti výchovně-vzdělávacího prostředí při výuce. V naší republice byla k mimoškolní výchově budovaná :

1. hřiště pro drobnou sportovní činnost
2. klubovny
3. dům dětí a mládeže
4. stanice mladých přírodovědců, mladých techniků a turistů
5. kluby mládeže
6. dům ekologické výchovy
7. lidové školy umění.

Mimoškolní výchova je organickou součástí komplexní výchovy mladé generace i dospělých a má rovnocenné postavení vedle výchovy školské a rodinné. Plní základní cíle výchovného programu společnosti, avšak specifickými prostředky, ve specifických podmínkách a za použití specifických forem, metod a prostředků. V tomto je její úloha nezastupitelná.

Mimoškolní výchova na jedné straně navazuje na výchovu školní a rodinnou, na druhé straně však jim poskytuje naopak nemalé podněty.

1.5 Psychologické aspekty zájmové činnosti

Výchova prožitkem je spojována se jménem německého pedagoga, filozofa a politika Kurta Hahna (1886 – 1974). Hra – zájmová činnost není jen mařením času, ale smysluplným nenahraditelným zážitkem. Každá zájmová činnost nese ve své podstatě inspiraci k sebepoznání, k tvořivému a pozitivnímu řešení problémů. Mezi další aspekty jednoznačně patří zážitek, setkávání, tvořivá spolupráce, překonávání (především svých strachů a předsudků). Dílčími aspekty zájmové činnosti jsou osobní prožitky plynoucí z jednotlivých aktivit., které zůstávají v trvalé paměti jednotlivce. Takto vedená „prožitková terapie“, by měla být základem pro uvědomění si zodpovědnosti za sebe, za své bližní a posléze i celou společnost.

2. Organizace a instituce pro zájmovou činnost.

Organizace a instituce věnující se dětem a mládeži jsou nezastupitelným prvkem výchovy ve volném čase. Nabízejí mladým lidem sociální prostředí zaplněné skupinovými prožitky, činnosti v nich realizované se podílejí na rozvoji sociálních dovedností, které se člověku nesporně zhodnotí v dospělém životě. Každý člověk se pohybuje ve společnosti jiných lidí, komunikuje s nimi, navazuje rozmanité vztahy, spolupracuje a zároveň řeší různé situace.

V České republice patří mezi organizace věnující se dětem a mládeži :

- školní družiny,
- školní kluby,

- školní knihovny,
- střediska pro volný čas dětí a mládeže,
- školní družiny, jazykové školy,
- základní umělecké školy atd.

Domy dětí a mládeže (DDM) - posláním je naplňovat rekreační a výchovně vzdělávací funkci širokou zájmovou působností. Stanice zájmových činností - jsou specializované jen na konkrétní zájmové oblasti.

Náplň činnosti:

a) Pravidelná zájmová činnost

- je organizována v zájmových útvarech, což je vyšší označení zahrnující zpravidla některé z těchto činností:

kroužek = menší zájmový útvar, jehož činnost směřuje zpravidla na vnitřní obohacení členů

soubor = činnost směřuje zpravidla k veřejné produkci výsledků činnosti (pěvecký, hudební, taneční soubor, apod.),

klub = volnější organizační struktura s mnohou převážující receptivní činností členů. U tělovýchovných nebo turistických útvarů se užívá označení oddíl.

kurz = má vymezenou délku trvání (kratší než 1 rok), jeho činnost směřuje k osvojení určitého množství vědomostí (práce s PC, vaření, jazyk, apod.).

b) Zájmová činnost příležitostná

- představuje nabídku organizovaných, příležitostných nebo cyklických akcí výchovně-vzdělávacího nebo rekreačního charakteru. Jsou to například místní soutěže, turnaje, přehlídky, výlety, zájezdy, exkurze, divadelní představení atd. Specifickou formou jsou prázdninové tábory, což je nabídka řady akcí pro děti v určitém cyklu a má i charakter soc. služby pro děti zaměstnaných rodičů.

c) Nabídka spontánních aktivit

- je to příležitostná nabídka činností, které jsou pedagogicky ovlivňovány jen nepřímo. Nemají pevně stanovený začátek ani konec. Jsou vymezeny pouze provozní dobou zařízení, přístupnému všem zájemcům. Jsou to například otevřené dětské herny, sportoviště, čítárny, dopravní hřiště, posilovny, poradenská a konzultační střediska .

d) Práce s talentovanou mládeží, která má v DDM několik forem:

vytváření speciálních zájmových útvarů pro talentované jedince,

- individuální práce s dětmi mimo zájmové útvary,
- zadávání a rušení tematických úkolů, pořádání soutěží, turnajů, přehlídek,
- individuální či skupinové konzultace pro tematické úkoly a práce SOČ (středoškolská odborná činnost),
- vzdělávací akce, odborná soustředění, expedice,
- vyšší nabídka zájmových aktivit.

e) Prázdninová táborová činnost

- touto činností máme na mysli organizovanou činnost s dětmi, mládeží i s rodiči a dětmi, provozovanou v době dlouhodobého volna, tj. o letních, jarních či vánočních prázdninách. Doba trvání tábora je většinou více jak 5 dnů (někdy 14 dnů, někdy 3 týdny). Pro tento typ akcí jsou stanovena jiná kritéria než pro akce, které považujeme za příležitostné.

f) Odborná pomoc

- Vyhláška o činnosti středisek pro volný čas dětí a mládeže, umožňuje těmto zařízením poskytovat odbornou pomoc ostatním subjektům pečujícím o volný čas dětí a mládeže v resortu školství, občanským sdružením pracujícím s dětmi a mládeží a sdružením dětí a mládeže. Pomoc poskytují DDM na požádání podle svých personálních a prostorových podmínek formou seminářů, školení, přednášek, kurzů, vydáváním metodických materiálů. Tut o pomoc mohou poskytovat za úplaty.

U každého DDM je dána struktura činností místními podmínkami. Šetření v této oblasti ukázalo základní proporcionalitu činností:

- zájmová činnost pravidelná (20 - 60% náplně činnosti),
- zájmová činnost příležitostná (20 - 40 %),
- prázdninová a víkendová činnost (10 - 20 %),
- postupové soutěže (1 - 5 %),
- nabídka spontánních aktivit (5 - 10 %),
- odborná pomoc (1 - 6 %),
- jiné specifické činnosti (5 - 12 %).

DDM pracují celoročně, tvoří síť výchovně vzdělávacích zařízení, která nabízejí škálu alternativních, i výchovně vzdělávacích aktivit. Vyvrcholením jejich činnosti jsou prázdninové tábory, které mají charakter jak rekreační, tak odborně zaměřený na některou oblast zájmových činností.

2.1 Popis nejčastějších zájmových činností

V rámci odpolední družiny se děti mohou přihlásit na zajímavé zájmové kroužky. Jejich zaměření a obsah je navržen tak, aby rozvíjel celou osobnost dítěte i jeho specifické dovednosti. Struktura odpoledních kroužků se odvíjí od přání a potřeb našich žáků. Rádi uslyšíme od rodičů a dětí náměty pro rozšíření naší nabídky.

Výtvarný kroužek

Pod vedením pedagoga děti malují, kreslí a tvoří. Seznamují se i s netradičními výtvarnými technikami a materiály. Výtvarné činnosti rozvíjejí dětskou kreativitu, fantazii a vkus.

Hudebně pohybový kroužek

Hudba děti obohacuje a tanec rozvíjí pohybové nadání. Je to ideální způsob jakým můžeme využít dětskou energii a dát jí užitečný směr.

Tělovýchovný kroužek

Sport se stal nedílnou součástí moderního způsobu života. V tomto kroužku se děti postupně seznámí s různými druhy tělesného cvičení tak, aby mohly najít oblast, která je pro ně nejvhodnější.

Pokusy pro malé vědce

Děti projevují od narození zájem o svět, ve kterém žijí. Jeho pozorováním a zkoumáním si postupně budují představu o jeho zákonitostech a nalézají v něm své místo. Využívají všechny své smysly, aby prozkoumaly a naučily se, jak věci fungují. Zkoumají vlastnosti vody a ostatních látek a jejich vlastnosti a skupenství. Pozorují, jak roste a co dokáže jejich tělo. Poznávají rostliny a zvířata ve svém okolí.

2.2 Hodnoty, které nejčastěji ovlivňují a dotváří hodnotovou orientaci

Společnost, ve které žijeme, bývá často označována jako moderní. A naše děti? Stačí se podívat do televizních programů či obchodů pro děti. Kdybychom porovnali historii a současnou dobu, musí být patrné, že dnešní člověk by měl mít více volného času než naši předkové. Umíme však svůj volný čas vhodně využít? „Diferenciace v pestrosti trávení volného času jsou ovlivňovány věkem, pohlavím, vzděláním, rodinným stavem, tělesnou a duševní kondicí, zaměstnáním jedince a tradicemi daného prostředí.“ Člověka je nutno pro zájmovou činnost vychovávat, naučit ho, jak volný čas optimálně trávit, proto vzniká pedagogika volného času.

Pedagogika volného času se postupně vyčlenila z obecné pedagogiky a vznikla pod vlivem mnoha dalších vědních disciplín, které se problematikou volného času zabývaly.

Její prvopočátky se objevily již ve filozofii, jako první začala volný čas jako takový zkoumat sociologie. Byli to sociologové, kteří jako první varovali před hrozbou nesprávně vyplněného volného času. To, že tato varování mělo své opodstatnění dnes již víme. Na volný čas nelze působit přímo direktivně, nýbrž pouze zprostředkovaně. Přehnané organizování volného času vede k negativismu a k antisociálním reakcím. Ztráta pocitu svobodné vůle současně znehodnocuje volný čas. To ovšem neznamená, že nejsou vůbec žádné pedagogické zásahy do volného času.

Výchova ve volném čase může být jednak pravidelná, ale i příležitostná. Mezi pravidelné aktivity lze zařadit různé kroužky, kluby, studium jazyků a podobně. K těm nepravidelným patří návštěva kulturních a společenských akcí, zařízení, jako například: přednášky, soutěže, přehlídky, různé dětské tábory a další. Společnost by měla vytvořit takové podmínky, které umožní vybudování míst, kde by mohla tato výchova ve volném čase probíhat. Problémem zajišťování volno-časových aktivit zůstávají finance. Odborníci hovoří o tom, že na volný čas by měl stát vynakládat 6 -5% hrubého domácího produktu. V České republice je to pouhých 2 - 4,2%. V životě člověka neexistují ostré přechody mezi dětstvím, mládím a dospělostí. Vývoj je kontinuální, projevuje se postupným vyžíváním organismu i psychických kvalit jedince. Na genotyp působí kvalita prostředí i kvalita výchovy .

Poslední dobou vznikají v mnoha státech také programy, které pomáhají vhodně vyplnit volný čas lidem v produktivním věku a ve stáří. Z hlediska gerontologie je aktivita člověka velmi důležitým faktorem pozitivně působícím na zdravotní stav. Celosvětově se upouští od izolace starých lidí a usiluje se o včleňování nejstarší generace do společenského života např. různými vzdělávacími aktivitami, jako jsou univerzity třetího věku a podobně.

Někteří lidé jsou odhodláni méně pracovat a tím i méně vydělávat, upřednostňují volný čas před materiálními hodnotami. „Evidentním faktem moderní doby se stal převrat v myšlení, revoluční změna v chápání vnímání světa práce a volného času.

„V knize *Základy Pedagogiky volného času* se píše: „Ačkoli všechny dosavadní výzkumy poukázaly na velký význam volného času, podle nich mají pojmy jako užití života, legrace a sociální kontakty daleko silnější přitahovací orientaci na výkon nebo plnění povinností, zůstává práce nadále nejvyšší hodnotou ve společnosti.“

Hlubšímu vnímání s pochopením vztahu práce a volného času přispěly i závažné společenské přeměny. Destrukce státního vlivu na užití a utváření volného času, především dětí a mládeže, prudký rozmach trestných činů již u zástupců mladších generací, negativní výsledky působení programové skladby i obsahu pořadů televizních společností a dalších hromadných sdělovacích prostředků, spolu s krizí rodiny, rozpadem morálních jistot jedince, se jeví jako jedny z hlavních příčin zvýšeného zájmu výchovných pracovníků o problémy volného času. Pro šťastnější a zdravější život nás všech by bylo dobré, abychom se naučili využívat náš volný čas k činnostem, které nás povzbudí k další cestě životem. Den má čtyřicet hodin, během kterých musíme pracovat, spát, věnovat se rodině, a sami sobě. Je třeba vycházet ze zkušenosti, že v mnoha případech dospělý člověk ve vlastním volném čase reprodukuje aktivity volného času ze svého dětství a mládí a v tomto směru působí po založení rodiny i na své vlastní děti.

V současnosti začínají v naší republice působit nové skutečnosti zasahující do života některých dětí a mládeže výrazně negativně (nezaměstnanost jejich rodičů a důsledky pro ně z toho plynoucí, nezaměstnanost samostatných mladých lidí, potřeba jejich rekvalifikace). U nezaměstnaných se objevují pocity zbytečnosti, ztráty hodnot sebe sama, (najednou mají mnoho volného času, ale neví, jak ho správně využít) následuje, rezignace, depresivní stavy a zejména u mladistvých nenávist vůči společnosti, sklouznutí do prostředí a světa drog.

Dle této role při výchově ve volném čase mají motivace a zájem. Volno-časové motivace závisí na oblasti života v sociálních skupinách, postavení v životním cyklu, na životní tematice, vzdělání a mnoha dalších faktorech.

Za nejdůležitější věci musí být považovány pozice člověka v životní etapě a jeho příslušnost k sociální skupině. Získat dítě pro určitou činnost vhodnou motivací je jedno z velkých umění pedagoga, kteří pracují s dětmi ve volném čase.

Je třeba přihlídnout k :

- věku dětí a mládeže
- individuálními zvláštnostem jedinců
- úrovni materiálních podmínek regionu
- režimem dne dítěte
- charakterem nabídky činností
- osobnostmi pedagoga a řídicích pracovníků
- existujícími normami a předpisy pro kolektivní výchovná zařízení

Je třeba si uvědomit, že moderní styl života ve volném čase samozřejmě ovlivňují jak životní situace, objektivní podmínky tak i subjektivní nároky na průběh životní dráhy, socio-demografické charakteristické znaky i veškeré příležitosti a překážky, které jedince obklopují. Neaktivnějším obdobím z hlediska množství a naplně volného času je období kolem sedmnácti let, kdy vrcholí frekvence aktivit. Současně i význam činností ve volném čase jako výrazu subjektivní stránky individua, jeho potřeb a zájmů navazujících na hodnotovou orientaci, kulturu i způsob života.

Existence volného času je důležitou psychohygienickou otázkou. Velmi škodlivé je, když jedinec volný čas nemá vůbec. Příčiny bývají různé, ale častěji než velké množství povinností bývá hlavní příčinou špatná organizace práce a celodenního režimu.

„Sociologie volného času upozorňovala na možná nebezpečí vzniku antihodnot ve volném čase, např. na větší výskyt kriminality mládeže ve volném čase. Dokládá, že jedinec si často neví rady, jak s volným časem naložit.“

Je třeba si uvědomit, že ani navenek rozvětvené zájmové kluby, velké počty akcí a účastníků, velkolepé soutěže, výstavy a bohaté přehlídky produktů zájmové činnosti nemusí být neklamným důtkem zem bohatých zájmů z účastněných.

Zkušeností i pedagogicko psychologické výzkumy potvrzují, že intenzivní i povrchně formální, samoúčelná organizace zájmové činnosti nepřiměřené dosažené úrovni zájmu, bez náležitě motivace, bez dostatečných prostředků i úspěchů může vyvolávat spíše rozladění a nechuť než opravdový hluboký zájem.

2.3 Aktivní hodnotová orientace dětí a neaktivní, bez zájmové činnosti

Aktivní děti, které na základě dobrovolnosti navštěvují zájmové kroužky získávají větší sebevědomí, samostatnost, etické, estetické myšlení, citové prožitky atd. Aktivní účast na zájmové činnosti učí děti a mládež plánovat, řešit vzniklé problémy, překonávat překážky a v neposlední řadě objektivně hodnotit vlastní činnost. Činnost v zájmových kroužcích je systematická, probíhá pravidelně podle rozvrhu, řídí se dle individuálních plánů, děti jsou jmenovitě registrovány. Vedoucími těchto kroužků jsou především učitelé, vychovatele a dobrovolní instruktoři (vedoucí). Výsledky činnosti některých kroužků prezentují děti v rámci různých soutěží, přehlídek a podobně. Společenské akce jsou velmi pozitivním přínosem pro každého jednotlivce. Pro zdravý rozvoj psychiky dětí je nadevše pevné rodinné a citové zázemí, které často pro dítě představuje jedinou jistotu.

Děti a dospívající se snaží prosazovat svoji individualitu, učí se umění jednat a vycházet s lidmi. Nenahraditelným se stává společný pobyt ve skupině vrstevníků, zapojení do společné činnosti a sdílení kolektivních hodnot. Skupina dětem a mladým lidem poskytuje neopakovatelnou příležitost určitého skupinového prožitku, výrazně se podílí na formování osobnosti.

Děti neaktivní bez zájmové činnosti se často stávají „dětmi ulice“, Nedostatek zkušenosti a prožitku ze spolupráce ve skupině může mít vliv na negativní a sociálně neadekvátní chování v dospělosti.

2.4 Patologické důsledky neaktivní činnosti dětí

V současnosti lze říci, že mladí lidé drží klíč ke světu bez drog v 21. století. Přestože většina mladých lidí drogy neužívá, jsou bezbranní vůči jejich představování jako něčeho skvělého, báječného. Proti drogám není odolná žádná věková hranice, ale nejhorším aspektem obchodu s omamnými látkami je skutečnost, že nejvíce působí na ty, kdo jsou nejzranitelnější a to je především mládež. L. Mazánková (2007, s 5) Nejmladší věkovou skupinou, která je z hlediska kriminality sledována je kategorie dětí ve věku od 6 do 15 let.

Nejčastější důvody, které vedly ke zneužití drogy, byly podle výzkumů zvědavost, touha po neobvyklém zážitku, nápodoba kamarádů a řešení životních problémů. Dalšími důvody je nutná snaha na sebe upozornit. I zde je patrné, jak důležitá je výchova dětí a nepodceňování volného času (podílet se na vyplnění volného času našich dětí bychom měli považovat za svou pozornost.)

Každý člověk má svůj čas, který prožívá jako svůj život. Čas, který člověku zbývá jako protiváha nutných činností může být naplnit v rámci daných podmínek svobodně, podle své vlastní vůle.

Záleží na každém z nás, jak budeme svůj volný čas trávit a jak se rozhodneme plnit naše sociální role, které máme ve společnosti zastávat. Můžeme se rozvíjet jako aktivní harmonický jedinec (což se od nás očekává), nebo můžeme “sklouznout“ do sociálně patologického prostředí, což je prostředí, které svou škodlivostí ohrožuje společnost její uspořádání, stabilitu a řád, jako celek i její jednotlivé členy – občany.

Drogová závislost je označována jako sociálně patologický jev, a pokud si uvědomíme její následky, poznáme, že je opravdovou hrozbou pro společnost. O vztahu drogové závislosti a výchově ve volném čase. V mnoha případech, kde se již drogová závislost objevila, jsme však bezbranní.

Drogy jsou součástí našeho života již po staletí. Vždy zde byly a ovlivňovaly lidské jednání. Byly součástí podomácku vyráběných léčebných prostředků a lékařských receptů. Ve světě dnes již neexistuje stát, který by nebyl tímto problémem ve větší, či menší míře zasážen. Drogy devastují jednotlivce, rodiny, společnosti.

Drogový problém, s nímž se zvláště v posledních letech stále obtížněji potýkáme, k nám nepřišel z neznáma. Má své hluboké historické, sociální i geopolitické kořeny. Zjišťujeme, že mnohé z toho, co dnes musíme řešit, už tady někdy bylo, že se vlastně jen opakuje stará historie. Jedním z hlavních úskalí, které dnes značně ztěžuje účinné řešení drogového problému, je jeho rozmanitost.

Český toxikoman začíná experimentovat s drogami mezi dvanáctým až patnáctým rokem života (tato věková hranice se však stále snižuje, jednou z příčin je, podle mého názoru, i sekulární akcelerace) zpravidla jako “čičač“ nebo uživatel preparátů běžně dostupných v domácí lékárně. Mezi šestnáctým až osmnáctým rokem života se stále více soustřeďuje na svoji drogu, ale v nouzi nepohrdne ani jiným prostředkem. V této době má potíže doma, v učení ve škole, nebo v práci. V osmnácti letech života se již dobře orientuje v toxikomanském prostředí.

Většinou již umí připravit složitější drogy pro svou potřebu, nebo má pravidelného dodavatele. Zpravidla opouští učení, školu, někdy i domov. Opakovaně se pokouší sám, nebo pod nátlakem o abstinenci léčeni, ale neúspěšně.

Zahraníční zkušenosti ukazují, že je třeba, aby studenti prvních až čtvrtých ročníků středních škol (15 – 18 let) znali rizika užívání drog i jejich vliv na zdraví, budoucí zaměstnání i úroveň vzdělání. Dle L. Mazánkové (2007, s 6), poruchy chování u mladistvých, neboli kriminalita mladistvých se týká věkové kategorie 15 – 18letých. V tomto období dospívání se formují hlavní rysy osobnosti. Vliv vrstevníků je v tomto období velmi silný, vytvářejí se party, které se ne vždy zabývají činností pozitivní. Dále, aby uměli odmítnout spolužáky a vrstevníky nabízenou drogu a věděli, proč ji odmítají, aby rozuměli vlastní morálce a hodnotovému systému, chápali význam vlastního zodpovědného chování v tci i společnosti. Podle dalších zahraničních zkušeností je pro mládež nejlepší vřelý a laskavý, ale zároveň středně omezující výchovný styl. Mládež se v takové rodině cítí respektována a přijímá, ale zároveň jasně ví, kde jsou hranice toho, co ještě smí.

Proč lidé drogy berou, to si nejspíš každý z nás odpoví sám. Naše odpovědi nemusí být vždy stejné. L. Mazánková (2007, s 25) Příčinami užívání drog se může stát potřeba – zbavit se pocitu beznaděje, bolesti, utrapi, nepříjemných vzpomínek, úzkosti a strachu, nebo získat dobré tělesné pocity, sebevědomí, pocity slasti.

Úloha rodiny v boji s drogou má nezastupitelnou a nenahraditelnou roli, jak z hlediska výchovy, tak i volného času.

Rodiny, v nichž se problém s návykovými látkami vyskytuje, se za něj dost často stydí a tají jej. Výzkum jasně prokázal značnou úlohu rodiny při předcházení zneužívání drog. Pouze jedna třetina dotazovaných uživatelů drog vytstala a v bezproblémovém rodinném prostředí a dobře svoji primární rodinu hodnotila.

V neúplných a doplněných rodinách jich naopak dospívalo plných čtyřicet pět procent. Budoucí toxikomani se často dostávali do konfliktu s novým partnerem matky. Nezájem ze strany rodičů vyvolával jejich zápornou reakci a navíc znemožňoval včas usměrnit jejich problémové chování. Riziková byla ovšem i přílišná aktivita ze strany rodičů (zejména matky), která, stejně jako nezájem, u dětí vzbuzovala negativní reakce. Docházelo ke konfliktům a útěkům z domova.

Vysoce problémoví byli rovněž jedinci, kteří po odchodu od rodičů vyrůstali u prarodičů, kteří je po výchovné stránce nedokázali zvládnout. Zajímavé je, že vysokoškoláci nemívají ve vztazích s rodiči kvůli drogám problémy. Je pravděpodobné, že ve většině těchto případů rodiče o užívání drog nevědí. Období od dvanáctého do patnáctého roku je náročné jak pro rodiče, tak jejich děti, co se týče prevence.

Užívání drog výrazně narušuje partnerské vztahy, což má opět dopad na celou společnost. Dlouhodobí toxikomani často nemají stálého, ani přechodného partnera. Mezi těmi, kteří partnera mají, je vysoký poměr těch, jejichž protějšek bere drogy také. Zajímavější však je, že spokojenější se svým partnerem byli ti, kteří měli partnera, který drogy nebral.

Nejčastěji se toxikomani stýkají opět s toxikomany, protože se setkávají souvislosti s obstaráváním a užíváním drog, prakticky denně. Někteří narkomané nemají žádné přátele, jiní jich mají značně vysoký počet. V obou případech jde o psychopatologický znak, svědčící o tom, že daný člověk není schopen navázat intimnější vztahy s ostatními. Je také patrné, že pokud jedinec začne drogy brát ve věku kolem patnácti let, kdy si teprve utváří dlouhodobější přátelské vztahy ke stejnému pohlaví, bude nacházet přátele již pouze ve své skupině toxikomantů.

Dle této role ve vztahu: drogy – volný čas má drogová prevence, kdy především primární prevence a výchova ve volném čase na sebe vzájemně působí a integrují.

Důvod y, proč lidé drogy berou, jsou tak různé, jak různé jsou typy lidí, kteří je zneužívají.

Slovo prevence běžně znamená předcházení, nebo zabránění něčemu, překážení něčeho, či předem ochránění proti něčemu. Drogovou prevenci tedy předcházíme vzniku tohoto problému ve společnosti, jako celku a u jednotlivců, kteří ji vytvářejí.

Společnost i jedinec, jako takový, mají přirozenou tendenci chránit se před něčím, co je nějak poškozuje, ohrožuje, nebo ji ničí. Ptáme-li se po příčině drogové závislosti, rozhodně nečekajme jednoduchou odpověď. Ta totiž není, zrovna tak, jako neexistuje jednoduchý recept na stoprocentně účinnou drogovou prevenci. Účinná preventivní opatření nelze očekávat jen medicínálního rázu, stejně jako rázu výlučně policejního, soudního, či legislativního. Je třeba ukázat na význam citových a vztahových faktorů.

Cílem prevence je změnit chování tak, aby lidé žili zdravěji. L. Mazánková (2007, s 29) Prevence spočívá v účinné a cílené výchově. Období ve věku patnácti až osmnácti let je pro prevenci náročný, dochází k tělesnému i duševnímu dozrávání. Dítě se postupně odděluje od rodiny a vytváří předpoklady pro budoucí samostatný život.

Pokud bychom hovořili o drogách a výchově ve volném čase, v souvislosti s drogovou prevencí, považujme za nejdůležitější hovořit o primární prevenci, na které by se měli podílet všechny základní faktory ovlivňující výchovu ve volném čase:

- rodina
- škola
- mimoškolní prostředí

Nelze spoléhat na to, že problém s drogami vyřeší někdo za nás. Jejich produkce je tak velká a zisky obrovské, že není v silách represivních složek zabránit výrobě drog.

Primární prevence je zaměřena na dosud nezkaženou populaci s cílem je informovat a podpořit v tom, aby se bez drog obešla. L. Mazánková (2007, s 25) Primární prevence spočívá v dobré a pohotové spolupráci s rodiči. Obrací se na populaci jako celek, nebo na vybrané skupiny uvnitř populace, takzvané cílové skupiny, se záměrem ovlivnit chování jednotlivce prostřednictvím změny norem a hodnot jeho společenství. Obecně si klade za cíl, aby u člověka k poruše zdraví v tbe c nedošlo.

U drog se soustřeďuje na stranu poptávky na nezákonném trhu a usiluje o to, aby drogy nevyhledával a nekonzumoval. K dosažení těchto cílů se používají metody psychologie, pedagogiky, sociologie, veřejné politiky, marketingu, atd.

Primární prevence je pojímána ve smyslu programu. Tyto programy provádějí různé organizace – u nás především hygienické stanice, různé poradny a občanská sdružení. Je třeba si uvědomit, že každá koruna investovaná do prevence znamená mnohonásobnou úsporu, což by bylo třeba investovat posléze na řešení samostatných důsledků užívání návykových látek.

Základem primární prevence je utváření postoje v rodině. Rodina jako jediná má tu možnost sledovat vývoj svého dítěte od jeho narození, a proto má největší možnost primárně působit. Rodina by si měla jako první všimnout problémů, do kterých se jejich dítě může dostat. Při preventivní prevenci mají důležitou úlohu i škola a vrstevníci, kteří ovlivňují (přímo, či nepřímo) výchovu jedince.

Úloha sekundární prevence nastupuje v té chvíli, kdy se již člověk dostal do kontaktu s drogou, ať už ji vyzkoušel, či zneužívá tzv. rekreačně. Pro uživatele drog je utvářen určitý systém pomoci, kde jeho jednotlivé složky nabízí odlišné služby podle určitých indikátorů - např. fáze závislosti, hloubky motivace změnit se, ochoty spolupracovat, sociální situace jedince, psychické poškození

V terciální prevenci jde v podstatě o jakési, co možná největší, zmírnění důsledků, které užívání drog způsobuje. Nelze je chápat jako řešení, ale jako volbu menšího zla.

Drogy jsou schopny negativně ovlivňovat široké spektrum lidských aktivit, od hospodářství přes politiku až po zdravotnictví. Je naším velkým úkolem vybudovat v této zemi funkční systém, který by dokázal drogový problém účinně omezit, naučit se s drogami koexistovat. Ať se nám to totiž líbí, nebo ne, drogy vždy byly součástí našeho života a zůstanou jí i v budoucnosti.

Naším úkolem však bylo, je a bude vybrat a používat takové metody, formy a prostředky výchovy, abychom při využívání volného času mohli nabídnout všem našim občanům takové priority, kde pro drogy nebude místo.

Mezi faktory, které mohou ovlivňovat výchovu ve volném čase, bych zařadila i naše zákonodárce. Snižování nabídky a snížení poptávky by bylo velkým přínosem v boji proti drogové závislosti.

Česká republika svojí ratifikací přistoupila ke všem mezinárodním úmluvám, které se týkají omamných a psychotropních látek.

Drogová kriminalita je postihována podle speciálních skutkových podstat trestných činů uvedených v hlavě čtvrté zvláštní části Trestního zákona, označené jako obecně nebezpečné trestné činy. Dle L. Mazánkové (2007, s 31) Kriminalita neboli zločinnost bývá definována jako výskyt trestního chování vyjádřeného souhrnem trestných činů spáchaných na určitém území ve vymezeném časovém úseku.

Zákonem č. 112/1998 Sb. byla provedena významná novelizace těchto skutkových podstat drogových trestných činů, jejich účinnost, pokud jde o nově zavedenou skutkovou podstatu trestných činů podle § 187a) Trestního zákona, byla stanovena od 1.1.1999.

Delikvencí dětí se rozumí provinění jedinců ve věkovém rozpětí do 15 let, u mladistvých v rozmezí 15-18 let.

K nejčastějším trestným činům dětí a mladistvých patří:

- rozkrádání společného majetku
- výtržnictví
- ublížení na zdraví
- vloupání
- krádeže
- znásilnění
- vraždy

Počet trestných činů v posledních letech stále stoupá. Delikventní jsou více chlapci než dívky (v poměru osm ku jedné). Uvedený rozdíl bývá vysvětlován vlivy biologických faktorů (např. vyšší agresivitou mužů) a faktorů společenských, většími sociálními tlaky, které souvisejí s odlišnou společenskou rolí mužů.

Co je příčinou kriminality dětí a mládeže?

Při určování příčin páchaní trestné činnosti dětí a mládeže jsou určujícími faktory – mikrostruktura, která na jedince i skupiny působí a vývojové zvláštnosti mladého člověka.

Převážně tyto základní faktory formují hodnotový systém, přátelé, známí, tedy mikrostruktura, ve které mladý člověk vyrůstá a žije. Výrazný podíl na výchově má škola a ovlivnění kamarády, partou apod.

Negativně působí cí faktory pak nejcitlivěji zasahují oblast psychiky člověka, tj. intelekt, citovou a morální složku osobnosti. Rozdílnost v dosažené úrovni a kvalitě uvedených faktorů je příznačná nejen mezi věkovými kategoriemi člověka, ale i mezi jedinci stejného věku.

Rozdíly jsou patrné i ze sociologického hlediska, kde jsou určující především sociální funkce a pozice, kterou jedinec zaujímá ve společnosti a v dané věkové skupině. Mládež tak netvoří homogenní sociální skupinu, což je třeba si uvědomovat i při výchově ve volném čase.

Za nejvýznamnější příčinu je nutno považovat nedostatky v rodinné výchově. Vedle nich spočívají příčiny kriminality dětí a mládeže i v dalších faktorech:

Nízká úroveň ať absence vhodných aktivit využitelných zejména ve volném čase mládeže,

- nedostatečná výchovná práce a vliv školy,
- problém kvalifikace a vzdělávání,
- nedostatečná mravní a citová výchova,
- absence právního vědomí a další.

Velmi důležitou roli při výchově ve volném čase má i motivace. Pokud hovoříme o výchově ve volném čase v souvislosti s kriminalitou, jako specifickým příkladem poruchy mezilidských vztahů, tak i zde je vhodné zmínit se o motivaci.

V motivaci se totiž také projevují odlišnosti, které souvisejí s příčinami kriminality. Je to způsobeno vyvíjejícími se psychosomatickými změnami a také prostředím, ve kterém jedinec vyrůstá a postavením, které v určitém prostředí zaujímá.

Zhruba v posledních dvaceti letech dochází k výraznému nárůstu kriminality dětí a mládeže, což je další důvod, proč bychom neměli výchovu ve volném čase podceňovat. Problémem volného času v souvislosti s kriminalitou jsou:

- vytváření závadových skupin dětí a mládeže,
- alkoholová a nealkoholová toxikomanie,
- nezaměstnanost mládeže.

V odborné literatuře i v denním tisku nám jsou nabízeny různé řešení, jak snížit stále rostoucí kriminalitu dětí a mládeže. Dočteme se o alternativních opatřeních, o nově vznikajících organizacích, či institucích, ve kterých můžeme trávit náš volný čas. Ale uvědomme si, že člověka je třeba vychovávat nejen v materiálním prostředí, ale i v sociálním prostředí.

Vždyť mezi funkce výchovy patří kromě rozvoje základních kvalit jedince, rozvoje v kulturních oblastech i příprava jedince na sociální role, kde je třeba občanské angažovanosti, lidské ochoty a vstřícnosti. Jen tehdy jsou splněny předpoklady pro rozvoj aktivního harmonického jedince.

3. Empirická část – výzkumné šetření

3.1 Metodologie

Cíle empirické části vycházejí z teoretických východisek a navazují na cíle teoretické části.

Stanovila jsem si tyto otázky :

1. Kterým zájmovým činnostem se děti ve svém volném čase věnují ?
2. Jaký vliv mají na trávení zájmové činnosti dětí rodiče?
3. Jaké organizované zájmové aktivity navštěvují děti ve volném čase ?

Pro dotazníkové šetření byl sestaven kombinovaný dotazník (uzavřené i otevřené otázky) vlastní konstrukce.

Dotazník byl určen pro žáky ZŠ.

Výzkumné šetření bylo provedeno ve čtyřech Základních školách v Brně na prvním a druhém stupni. Třídy byly vybrány z pátého a devátého ročníku, které měli za úkol odpovědět na otázky z předem připraveného dotazníku, který se skládal z patnácti otázek k problematice zájmové činnosti ve volném čase.

Celkem se respondentů zúčastnilo 86

ze čtyř základních škol

z toho **chlapců 48**

dívek 38

chlapců z páté třídy bylo 19

dívky z páté třídy bylo 26

chlapců z deváté třídy bylo 29

dívky z deváté třídy bylo 12

Věk chlapců a dívek pátých tříd je 10 – 11 let

Věk chlapců a dívek devátých tříd je 14 – 15 let

Při zpracování diplomové práce jsem použila tyto metody :

První metodou byla metoda získávání odborných a objektivních informací obsahovou analýzou literárních pramenů. Prameny a literaturu, ze které jsem čerpala, jsem vybírala s přihlédnutím k tématu diplomové práce.

Další kategorie zahrnovala metody sběru a popisu dat. Představuje aplikaci dotazníkové metody, která je nejrozšířenější metodou ve společenských vědách včetně, a to především pro velký počet údajů při poměrně časové ekonomičnosti.

Úkolem dotazovaného žáka (respondenta) bylo odpovědět na dané otázky zaškrtnutím jedné z několika nabídnutých alternativ. Dotaz jsem formulovala tak, aby vyčerpala podstatné názory.

Dotazník byl anonymní, otázky jsem se snažila formulovat krátce, aby jich nebylo mnoho a abych vyloučila případnou únavu respondenta nebo eventuálně pokles jeho motivace. Snažila jsem se vyhnout dvojsmyslným prvkům a počet otázek jsem volila takový, aby žák (respondent) netrávil nad vyplňováním dotazníku déle než 20 minut.

Poslední kategorie zahrnovala metody zpracování získaných dat. Obsahuje relativně nenáročné statistické postupy na úrovni sumace získaných dat a převádění hrubých skóre ve formě procentového vyjádření.

3.2 Prezentace získaných dat a jejich interpretace

První vyhodnocení se týká **páté třídy DÍVEK A CHLAPCŮ, 10 – 11 let**

Kolik mám sourozenců?

	Dívky	Chlapci
jednoho	14	10
Dva	7	1
Tři	1	2
více	0	3
nemám	4	3

Na otázku kolik mám sourozenců, odpovědělo, že dívky mají převážně jednoho sourozence a chlapci odpověděli převážně stejně, také, že mají jednoho sourozence. Takže odpovědi by jsme mohli zhodnotit jako 50 % na 50%.

Moji sourozenci jsou:

	Dívky	Chlapci
Starší	16	6
mladší	10	13

Na otázku jestli sourozenci dívek a chlapců jsou starší či mladší, odpovědělo, že dívky mají starší sourozence a chlapci mají mladší sourozence.

Tráví se mnou sourozenci občas můj volný čas a mám s nimi společné zájmy (koníčky)?

	Dívky	Chlapci
Ano	7	2
Ne	5	4
Občas	10	6
Nikdy	4	7

Na otázku jestli moji sourozenci se mnou tráví volný čas a jestli s nimi mají společné zájmy odpovědělo 10 dívek občas, a 7 chlapců, že nikdy. Je tedy zajímavé, že 80% dívek si lépe rozumí s trávením volného času se sourozenci, než li chlapci.

Žijí v:

	Dívky	Chlapci
panelovém bytě s rodiči	10	10
panelovém bytě	7	1
rodinném domku	5	5
žijí jen s rodiči	3	2
žijí s rodiči i prarodiči	1	1

Na otázku kde žijí odpověděli nejčastěji dívky v panelovém bytě s rodiči a nejčastější odpověď chlapců je ta k té v panelovém bytě. S toho vyplývá, že odpovědi můžeme zhodnotit procentuálně jako 50% na 50%.

Můj zájem ve svém volném čase:

	Dívky	Chlapci
sportují	8	7
čtu knihy	3	0
připravuji se do školy	5	1
Dívám se na televizi	1	1
jsem s kamarády venku	8	4
Sedím u počítače	1	6

Na otázku co dělám ve svém volném čase odpověděli dívky nejčastěji, že sportují a jsou s kamarády venku a chlapci, že sportují a jsou u počítače. Z toho vyplývá, že dívky jsou aktivnější nežli chlapci.

Co nejraději dělám ve svém volném čase, jaké mám zájmy?

		Dívky	Chlapci	
Nejčastější odpovědi	plavání	1	počítač	5
	kreslení	3	fotbal	8
	čtení	2	čtení knih	1
	být venku	8	být venku	1
	počítač	1	tanec	1
	tanec	6	sport	1
	zpěv	2	sledování Tv	2
	sport	3	-	-

Na otázku co dělám nejraději ve svém volném čase odpověděli dívky, že jsou rádi venku s kamarády, a chlapci že hrají fotbal. To znamená, že chlapci ve svém volném čase jsou aktivnější ve sportu než li dívky.

Jaké kroužky navštěvuji ve svém volném čase?

		Dívky	Chlapci	
Nejčastější odpovědi	plavání	1	míčové hry	2
	hudební škola	7	hudební škola	1
	výtvarný kroužek	1	přírodovědecký a výtvarný kroužek	1
	volejbal	1	plavání	1
	kreslení	9	stolní tenis	2
	tanec	5	tanec	1
	zpěv	2	počítače	5
	-	-	karate	6

Na otázku, které kroužky navštěvuji ve svém volném čase byli u dívek nejčastější odpovědi kreslení a hudební škola a u chlapců převládala odpověď karate. Můžeme tedy říci, že chlapci jsou bojovnější než li dívky.

Školní prázdniny trávím?

	Dívky	Chlapci
s rodiči nebo prarodiči na venkově	5	2
v místě trvalého bydliště	6	4
Jezdím s rodiči na dovolené do zahraničí	15	13

Na otázku kde trávím volný čas odpověděli dívky nejčastěji, že jezdí s rodiči na dovolenou do zahraničí a chlapci měli stejnou nejčastější odpověď, mttj eme tedy říci, že 100% chlapci i dívky upřednostňují, být s rodiči na dovolené.

Vědí tvoji rodiče co děláš, s kým se kamarádíš a zajímají se o tvůj volný čas?

	Dívky	Chlapci
Ano	21	18
Ne	5	1

Na otázku jestli moji rodiče vědí jaké mam kamarády a jestli se zajímají jak trávím volný čas, odpověděli dívky i chlapci ano je, ale zajímavé, že u dívek to bylo 70% a u chlapců méně 50%.

Tráví s tebou rodiče volný čas, nebo na to kvůli zaměstnání nemají čas?

	Dívky	Chlapci
Ano	10	7
Ne	1	0
Občas	15	12

Na tuto otázku jestli rodiče mají čas trávit volný čas se svými dětmi, nebo kvůli zaměstnání nikoli, odpověděli dívky i chlapci občas. Mttj eme tedy říci, že s trávením volného času rodičt s dětmi je tak 50% na 50%.

Vyhodnocení se týká tříd **devátých tříd DÍVEK A CHLAPCI, 14 – 15 let**

Kolik mám sourozenců?

	Dívky	Chlapci
jednoho	1	8
Dva	6	12
Tři	3	4
více	1	2
nemám	1	3

Na tuto otázku odpověděli dívky a chlapci stejně. Můžeme tedy říci 50% na 50%

Moji sourozenci jsou:

	Dívky	Chlapci
Starší	12	7
mladší	15	10

Tráví se mnou sourozenci občas můj volný čas a mám s nimi společné zájmy (koníčky)?

	Dívky	Chlapci
Ano	2	1
Ne	2	4
Občas	21	8
Nikdy	2	3

Žijí v:

	Dívky	Chlapci
panelovém ve bytě	16	11
panelové bytě mimo město	4	1
rodinném domku	4	6
třijí jen s rodiči	2	1
třijí s rodiči i prarodiči	4	2

Dávají vám rodiče kapesné?

	Dívky	Chlapci
Ano	19	13
Ne	9	6

Ve svém volném čase:

	Dívky	Chlapci
sportuji	11	9
čtu knihy	1	1
připravuji se do školy	6	2
Dívám se na televizi	5	4
jsem s kamarády venku	14	8
Sedím u počítače	9	6

Co nejraději dělám ve svém volném čase, co mě baví?

		Dívky	Chlapci
Nejčastější odpovědi	akvabely	1	počítač 2
	kreslení	1	fotbal 2
	čtení	4	jízda na kole 1
	být venku	10	být venku 5
	počítač	5	tanec -
	tanec	6	sport 1
	zpěv	2	příroda 2
	sport	2	- -
	příprava do školy	1	- -

Jaké kroužky navštěvuji ve svém volném čase?

		Dívky	Chlapci
Nejčastější odpovědi	klub deskových her	1	futsal 1
	hudební škola	5	kick-box 1
	dramatický kroužek	1	chemický kroužek 1
	chemický kroužek	1	
	volejbal	1	házená 1
	akvabely	1	stolní tenis -
	taneční	4	tanec -
	volejbal	2	tenis -

	divadlo	1	žádné	4
	náboženství	1	vodní pólo	1
	bojové umění	1	-	-

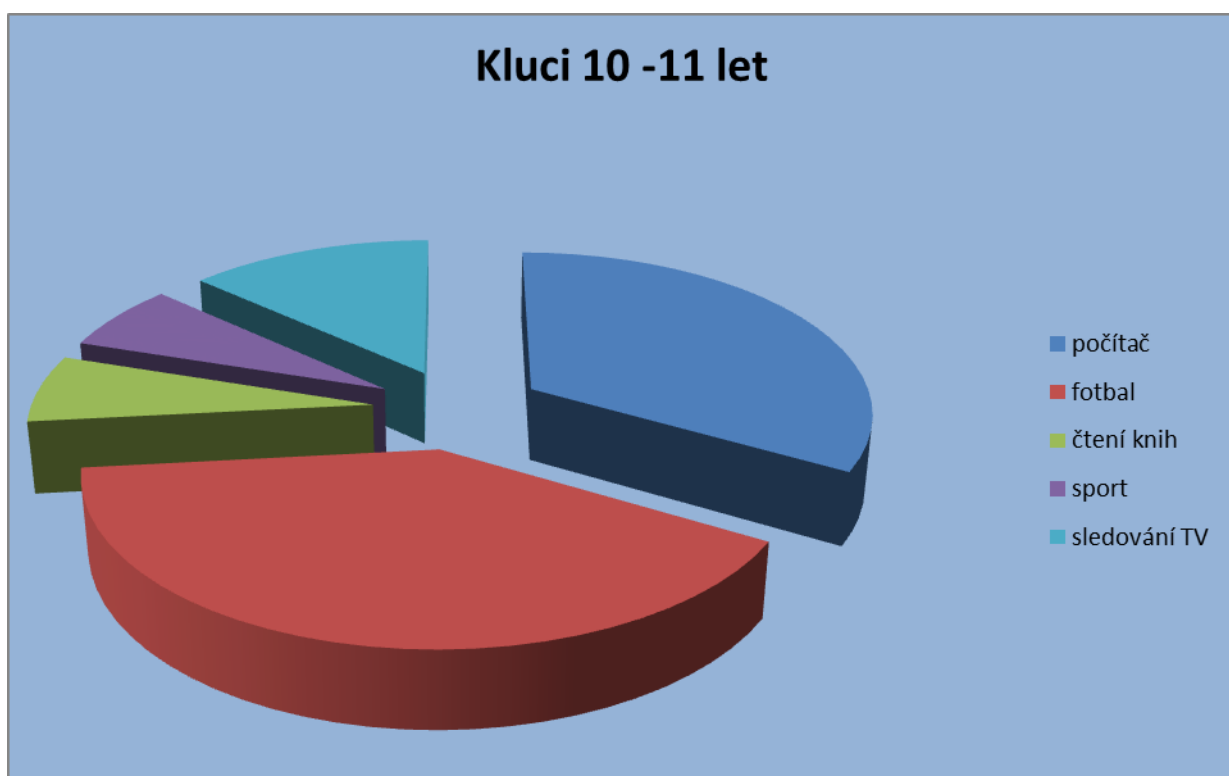
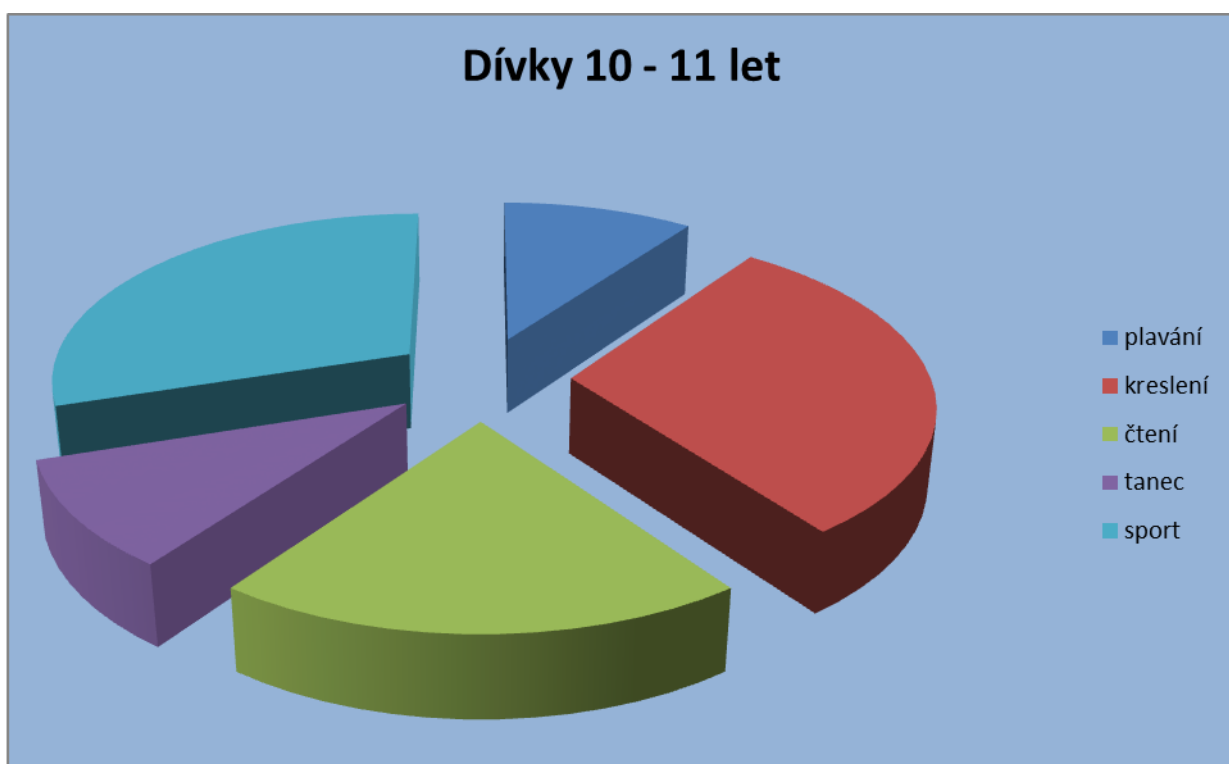
Školní prázdniny trávím?

	Dívky	Chlapci
s rodiči nebo prarodiči na venkově	10	5
v místě trvalého bydliště	11	9
Jezdím s rodiči na dovolené do zahraničí	9	7

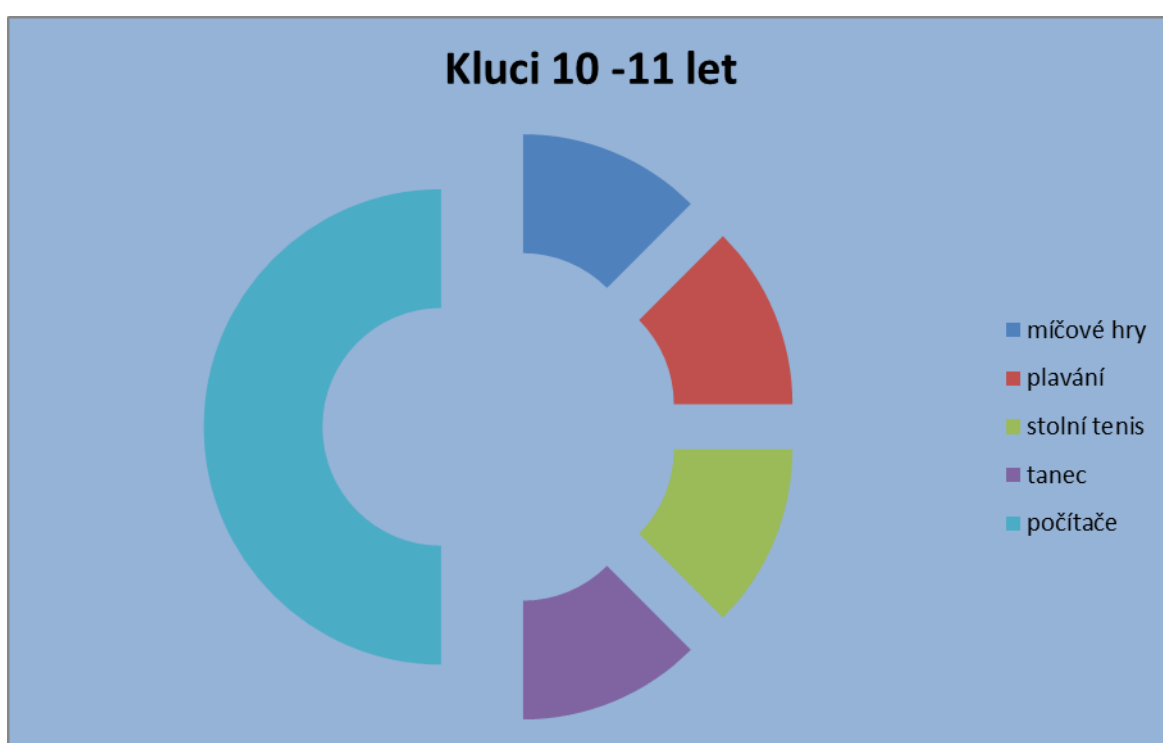
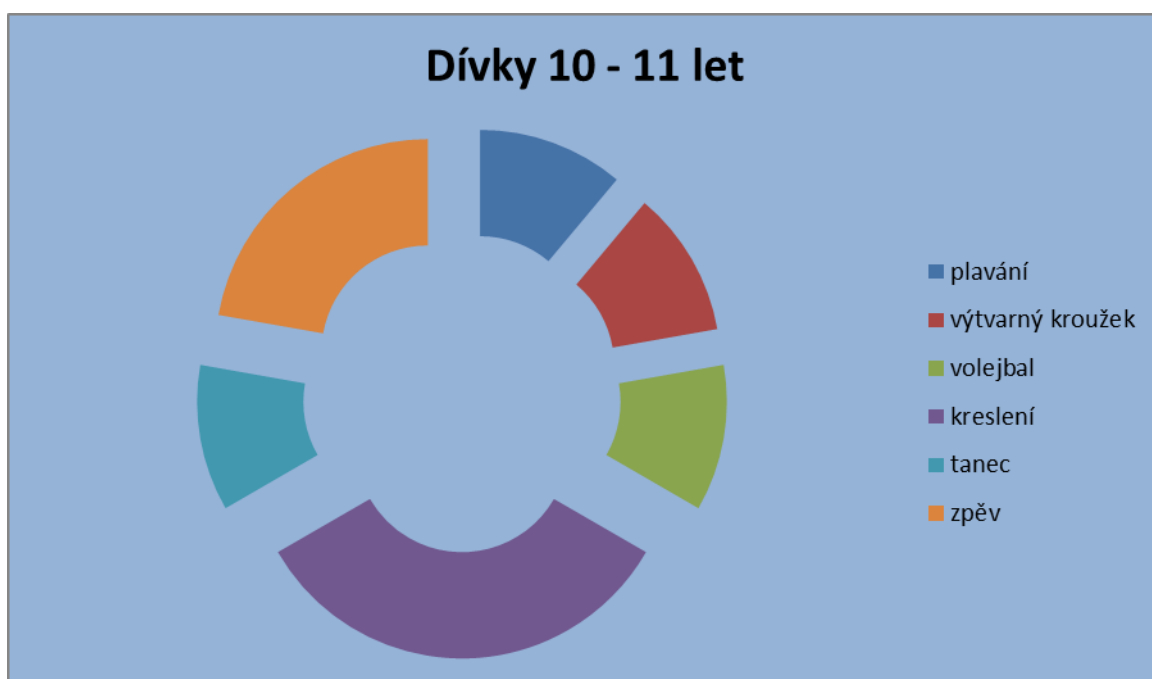
Vědí tvoji rodiče co děláš, s kým se kamarádíš a zajímají se o tvůj volný čas?

	Dívky	Chlapci
Ano	21	14
Ne	5	5

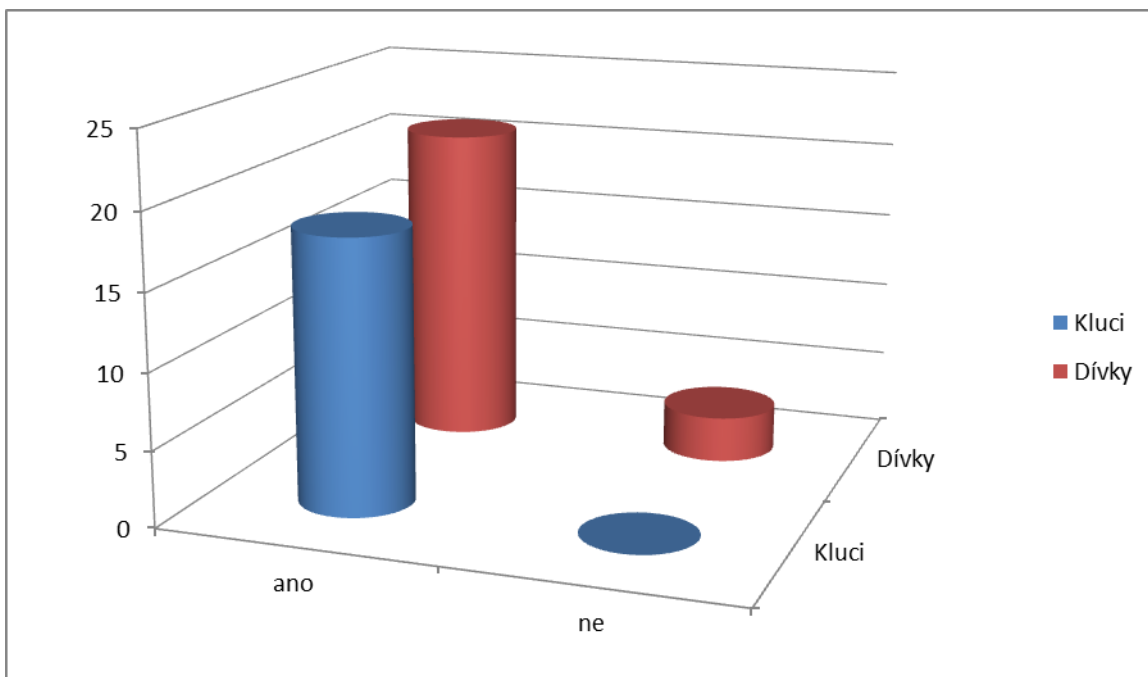
Co nejraději dělám ve svém volném čase, co mě baví?

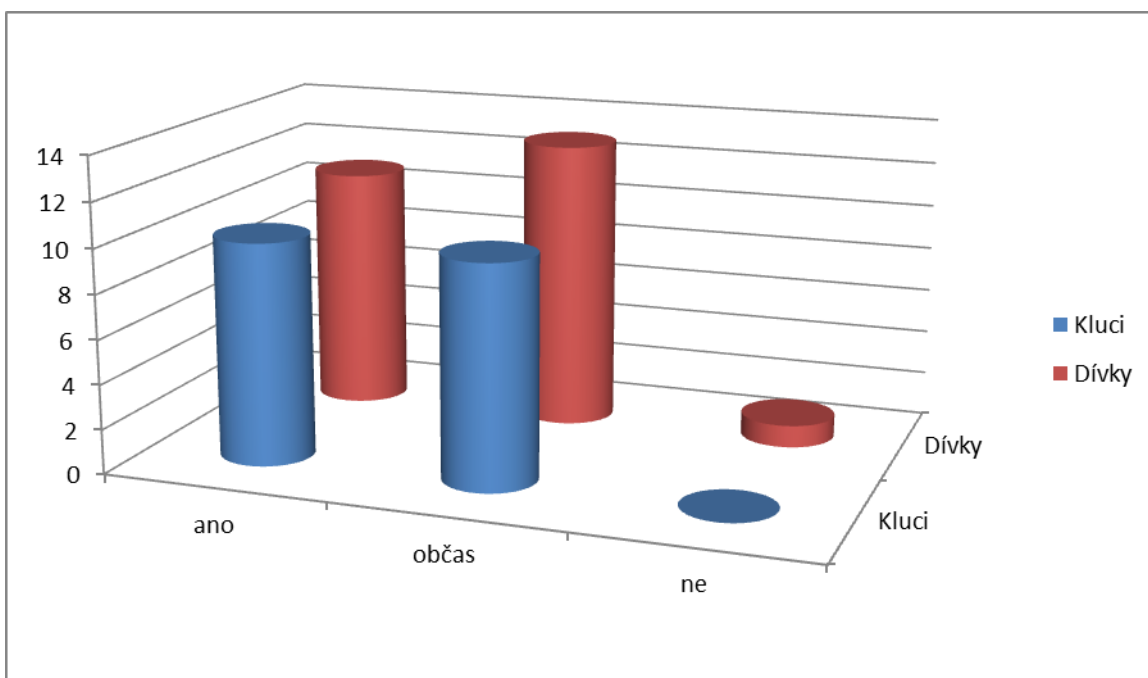
Jaké kroužky navštěvuji ve svém volném čase

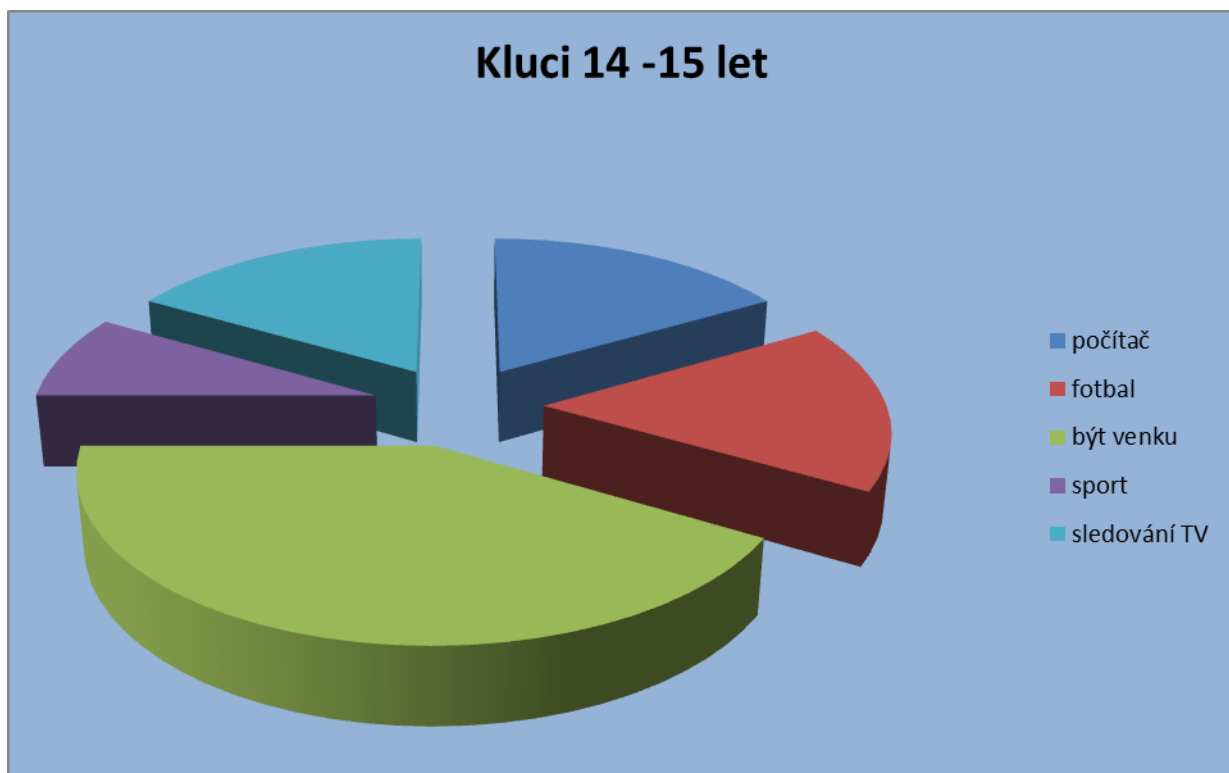
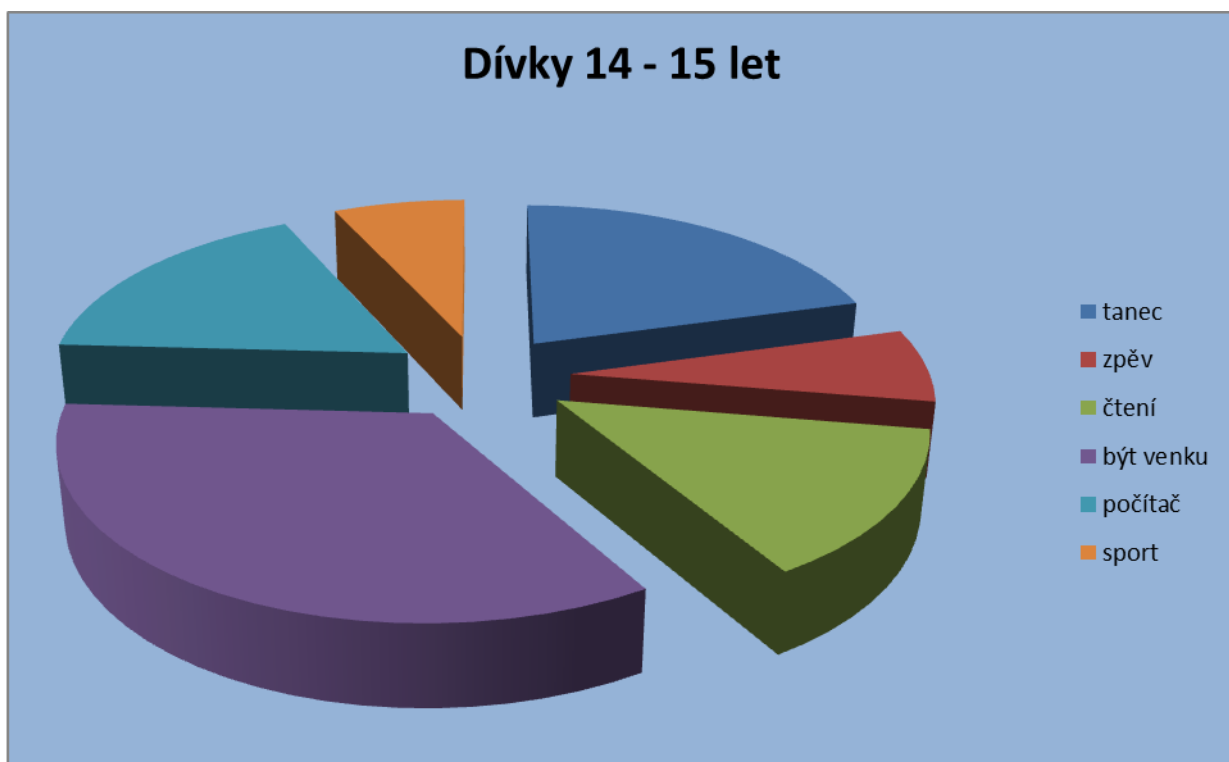
Vědí rodiče co děláš, s kým se kamarádíš a zajímají se o tvůj volný čas?

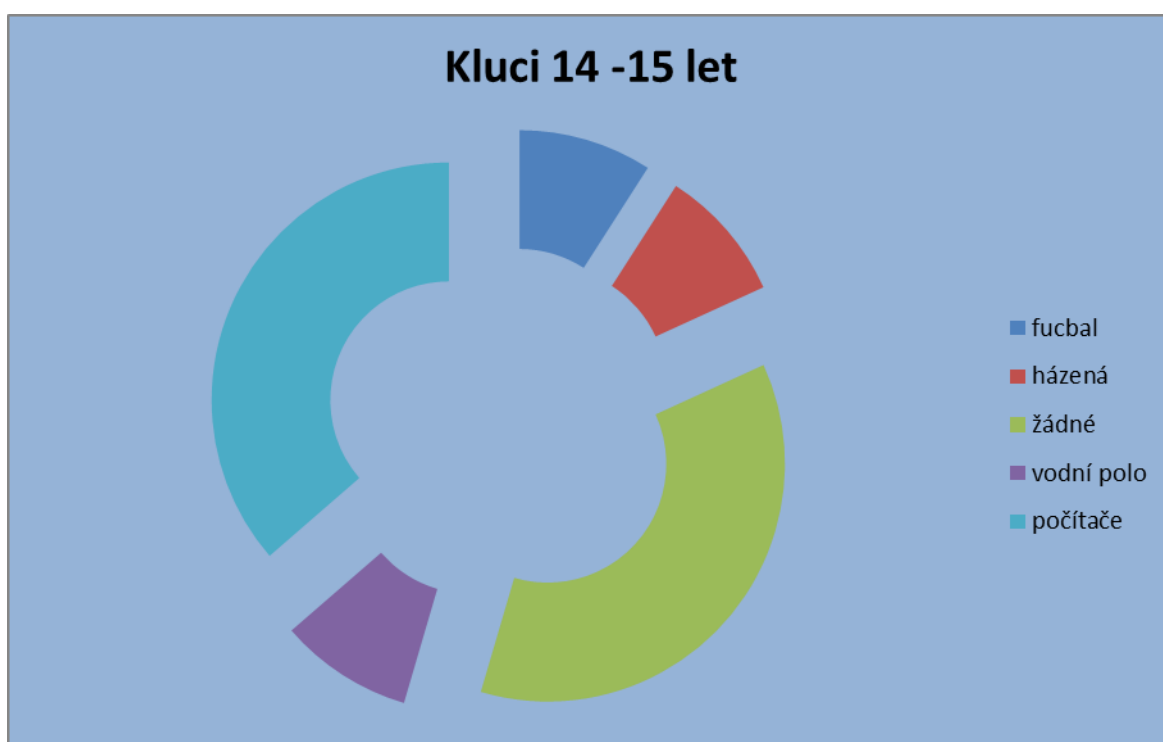
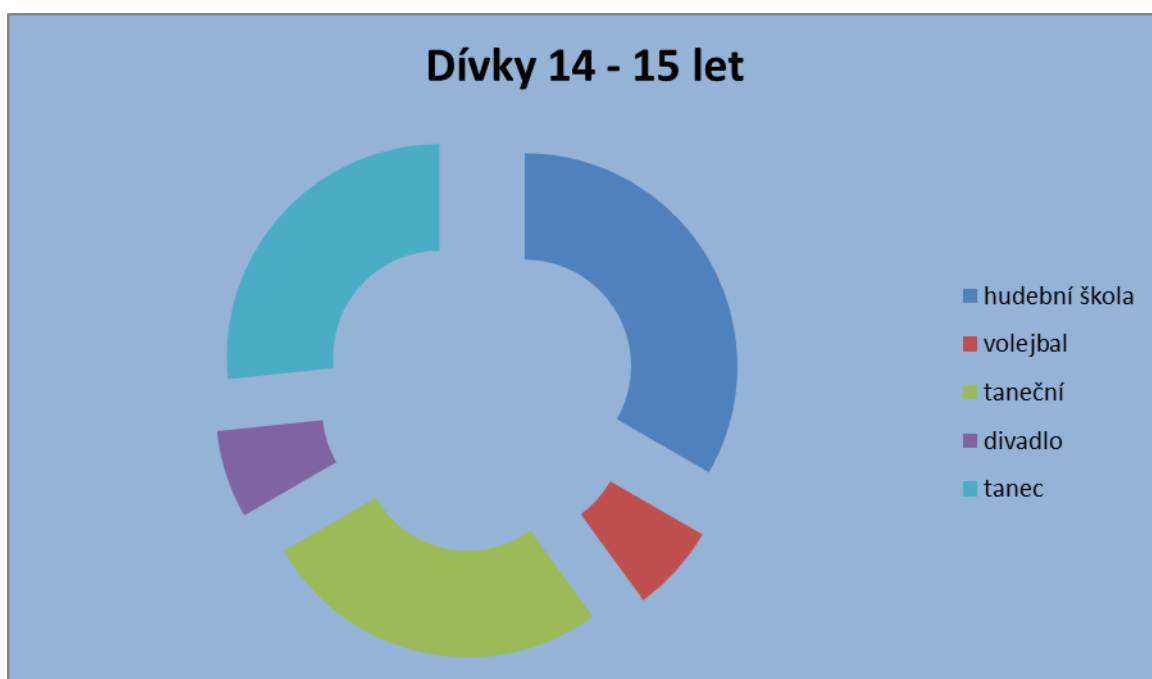
Tráví s tebou rodiče volný čas, nebo na to kvůli zaměstnání nemají čas?

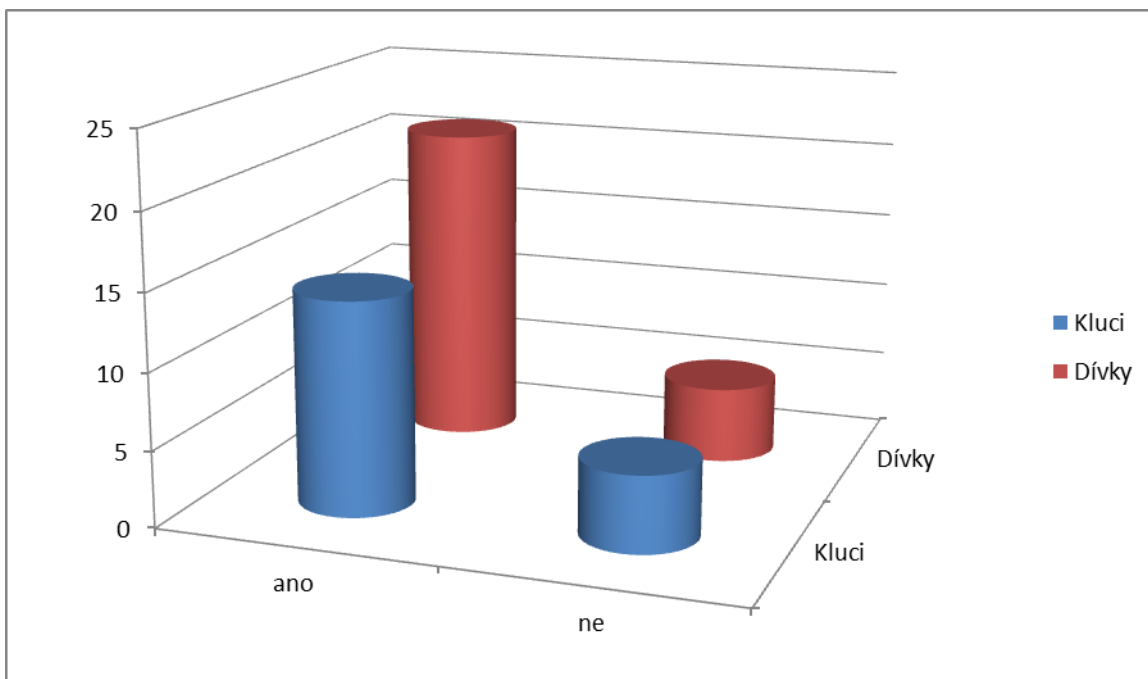
Co nejraději dělám ve svém volném čase, co mě baví?

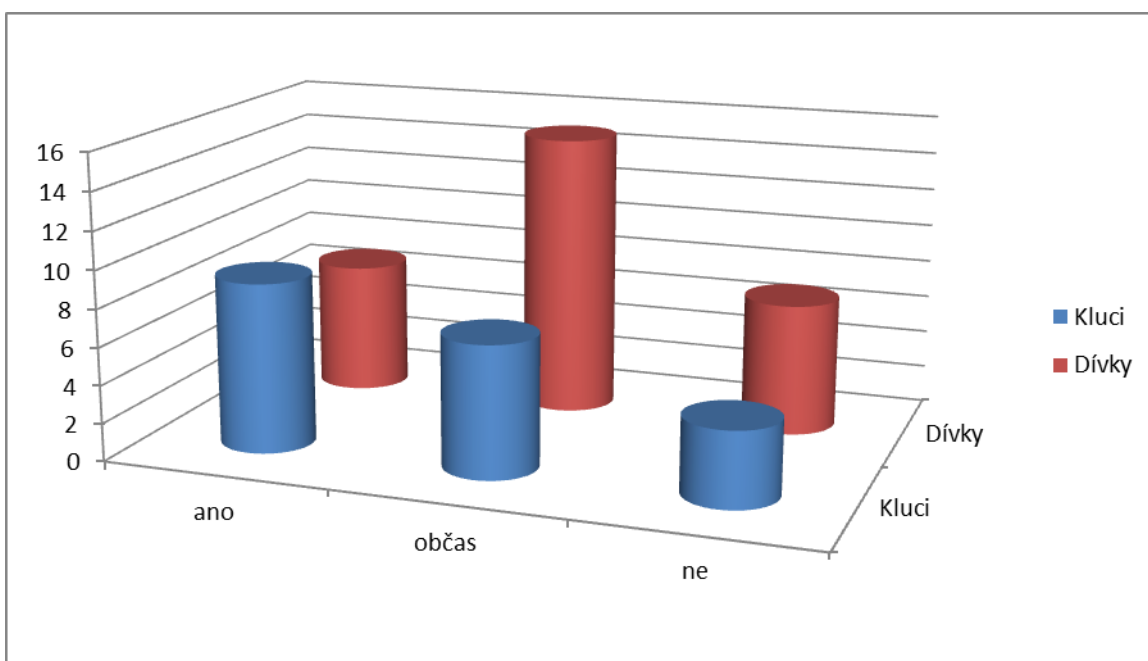
Jaké kroužky navštěvuji ve svém volném čase

Vědí rodiče co děláš, s kým se kamarádíš a zajímají se o tvůj volný čas?

Tráví s tebou rodiče volný čas, nebo na to kvůli zaměstnání nemají čas?

3.3 Shrnutí a diskuse

V souvislosti s provedeným šetřením bylo provedeno dílčí vyhodnocení dotazníku, a to formou krátkého shrnutí u každé vyhodnocené otázky. Výsledky jsou prezentovány v číslech a procentech.

Veškeré zjištěné údaje nám dostatečně vyhodnotily sledované cíle a potřebné ukazatele, které jsem chtěla získat. Můžu konstatovat, že celkový vztah dětí k zájmovým činnostem se jeví jako uspokojivý.

Získané výsledky ovšem nelze srovnávat s názory většinové populace mládeže, neboť se jedná o velice úzce specifikované lokální prostředí, ve kterém mé výzkumné šetření proběhlo.

Doporučení pro praxi

1. Podporovat existující zájmovou činnost na všech stupních škol. Zaměřit větší pozornost na sociálně slabší jedince za pomoci pedagogických pracovníků.
2. Podporovat a rozšířit existující spolupráci základních škol se středisky volnočasových aktivit.
3. Na základních školách podporovat a rozšiřovat stávající kroužky.
4. Podporovat a rozšiřovat spolupráci základních škol.
5. Do oblasti zájmových činností na základních školách zapojit učitele všech vyučovacích předmětů.
6. Podporovat a rozšiřovat spolupráci učitelů s rodiči žáků.

Nejčastější odpovědi dívek a chlapců pátých tříd.

Kolik mám sourozenců?

Dívky	jednoho
chlapci	jednoho

Moji sourozenci jsou:

Dívky	starší
chlapci	mladší

Tráví se mnou sourozenci občas můj volný čas a mám s nimi společné zájmy (koníčky)?

dívky	občas
chlapci	občas

Žiji v:

Dívky	panelovém bytě ve městě
chlapci	panelovém bytě ve městě

Dávají vám rodiče kapesné?

Dívky	ano
chlapci	ano

Ve svém volném čase:

Dívky	sportují
chlapci	s kamarády venku

Co nejraději dělám ve svém volném čase, co mě baví?

Dívky	s kamarády venku, kreslení
chlapci	počítač, fotbal,

Jaké kroužky navštěvuji ve svém volném čase?

Dívky	hudebka, plavání
chlapci	sport, počítač

Školní prázdniny trávím?

Dívky	jezdím s rodiči na dovolenou
chlapci	jezdím s rodiči na dovolenou

Vědí tvoji rodiče co děláš, s kým se kamarádíš a zajímají se o tvůj volný čas?

Dívky	ano
chlapci	ano

Tráví s tebou rodiče volný čas, nebo na to kvůli zaměstnání nemají čas?

Dívky	občas
chlapci	občas

Nejčastější odpovědi dívek a chlapců devátých tříd.

Kolik mám sourozenců?

Dívky	jednoho
chlapci	jednoho

Moji sourozenci jsou:

Dívky	mladší
chlapci	mladší

Tráví se mnou sourozenci občas můj volný čas a mám s nimi společné zájmy (koníčky)?

dívky	občas
chlapci	občas

Žijí v:

Dívky	panelovém bytě ve městě
chlapci	panelovém bytě ve městě

Dávají vám rodiče kapesné?

Dívky	ano
chlapci	ano

Ve svém volném čase:

Dívky	s kamarády venku
chlapci	s kamarády venku

Co nejraději dělám ve svém volném čase, co mě baví?

Dívky	s kamarády venku, počítač
chlapci	počítač, s kamarády venku

Jaké kroužky navštěvuji ve svém volném čase?

Dívky	taneční, hudební
chlapci	žádné

Školní prázdniny trávím?

Dívky	v místě trvalého bydliště
chlapci	v místě trvalého bydliště

Vědí tvoji rodiče co děláš, s kým se kamarádíš a zajímají se o tvůj volný čas?

Dívky	ano
chlapci	ano

Tráví s tebou rodiče volný čas, nebo na to kvůli zaměstnání nemají čas?

Dívky	občas
chlapci	ano

Co bych dále chtěla studovat za školu?

Dívky	střední školu
chlapci	střední školu

Co mě v životě baví, a co si představuji za svoje budoucí zaměstnání?

Závěr

Oblast zájmové činnosti skrývá obrovský potenciál možnosti permanentního vlivu na jedince, poskytuje širokou nabídku rozličných forem aktivit. Jejím prostřednictvím lze nenásilně, pozvolna dotvářet hodnotovou orientaci člověka .

Je třeba si uvědomit, že zájmová činnost ovlivňuje základní hodnoty nejen každého člověka, ale i celé společnosti. Pro šťastnější a zdravější život nás všech by bylo dobré, abychom se naučili své zájmy využívat k činnostem, které nás povzbudí na další cestě životem. Výzkumným šetřením provedeným v rámci této práce byly zodpovězeny výzkumné otázky a byly potvrzeny tyto myšlenky:

Děti se volném času věnují různým zájmovým činnostem. Řada z nich ale tráví čas u televize, na počítači.

Jak dnes vychovávat děti a vést je k nejzajímavějším zájmovým činnostem radí rodičům řada autorů. Jedná se spíše o odbornou literaturu, která rodiče mnoho neosloví, než dobré, přátelské rady, jak vychovávat a vést své děti k zájmovým činnostem , které povedou k rozvoji osobnosti jedince.

Resumé

Na začátku **v první části** své diplomové práce se snažím obecně popsat význam zájmové činnosti v životě jedince, která představuje rozmanitost činností, touhu po novém, řešit problémy, plánovat, překonávat překážky, objektivně hodnotit výsledky vlastní činnosti. Pozornost je zde věnována aktivitám, které lze rozvíjet výchovným působením.

V druhé části se dostává do popředí význam zájmové činnosti jedince, co tvoří jeho obsah. Je zde rozebírána rodinná, výchovná a vzdělávací činnost, která především ovlivňuje vývoj jedince. Za rozhodující je považována rodinná výchova, která buď motivuje, nebo nemotivuje a tak zásadním způsobem ovlivňuje další směřování dítěte. Proto, dobrá výchova k odpovědnosti je velice důležitá pro každého jedince.

Ve třetí části práce jsou prezentována a komentována data získaná dotazníkovým šetřením na základních školách. Výzkum byl zaměřen na zjišťování jak děti na prvním a druhém stupni využívají svůj volný čas k naplňování zájmových činností. Výzkumné šetření bylo provedeno formou dotazníku, ve kterém bylo 15 otázek týkajících se názorů dívek a chlapců k zájmům ve volném čase. Odpovědi byly vyhodnoceny v tabulkách a je k nim vypracováno vyhodnocení v textu, včetně shrnutí výzkumného šetření.

Závěr obsahuje shrnutí celé diplomové práce.

Anotace

Jitka Víglaská – Zájmová činnost a její vliv na hodnotovou orientaci dětí.

Diplomová práce.

Tato práce je zaměřena na zájmovou činnost a jejího vlivu na hodnotovou orientaci dětí. S využitím odborných zdrojů teoreticky zpracovává otázky významu zájmové činnosti. Na základě výzkumného šetření poukazuje na některé problémy dětí základního školství v oblasti zájmových činností.

Annotation

This work is focused on leisure activities and its impact on the value orientation of children. Using expert sources theoretically handles issues of importance to leisure. Based on the research points to some problems of children's basic education activities in the area of interest.

Klíčová slova

Význam zájmové činnosti, aktivita, touha, motivace, samostatnost, návyk, rodinná výchova, školní výchova, hodnotová orientace,

Keywords:

activity, desire, motivation, independence, habit, family, education, school education.

Seznam použité literatury

BAKALÁŘ, E. Umění odpočívat. Praha: Práce, 1978. ISBN -.

BAKALÁŘ, E. I dospělí si mohou hrát. Praha: Pressfoto, 1987. ISBN-.

HORKÁ, H. Teorie a metodika ekologické výchovy. Brno: Paido, 1996. ISBN 80-85931-33-8.

KRAUS, B. Sociální aspekty výchovy. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 1999.

KRAUS, B. , POLÁČKOVÁ, V. et al. Člověk, prostředí, výchova. Brno: Paido, 2001. ISBN 80-7315-004-2.

KRAUS, B. Sociální analýza mládeže. i n SOCIALIA 2002, K sociální analýze mládeže. Hradec Králové: Gaudeamus, 2002, 3.6-14, ISBN 80-7041-784-6.

HAVLÍK, R., KOŤA, J. Sociologie výchovy a školy. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-635-7.

NĚMEC, J. Kapitoly ze sociální pedagogiky a pedagogiky volného času. Paido: Brno 2002. ISBN 80-7315-012-3.

NĚMEC, J. Od požívání k požitkářství. Brno: Paido, 2002. ISBN 80-7315-006-9.

NĚMEC, J. Tvořivé hry od hlavy až k patě. Brno: Paido, 2000. ISBN 80-85931-98-2.

STŘELEČEK, S. Kapitoly z teorie a metodiky výchovy I. Paido: Brno 1998. ISBN 80-85931-61-3.

JUVA, V. Sociální aspekty studia tělesné výchovy a sportu. Paido: 2005. ISBN 80-7315-112-X.

SOBOTKOVÁ, D., DITTRICHOVÁ, J. Hra ve vývoji dětí v prvním roce
žítí. Grada Publishing, 2009. ISBN 80-247-1137-0.

ŠPAŇHELOVÁ, I. Komunikace mezi rodičem a dítětem. Grada
Publishing, 2009. ISBN 978-80-247-2698-4.

PÁVKOVÁ, J. Pedagogika volného času. Portál, 2002. ISBN 80-7178-711-6.

PŘADKA, M. Kapitoly z dějin pedagogiky volného času. Brno: MU, 1999.
ISBN 80-210-2033-4.

JANDOVÁ, P. Sportovní aktivity pro celou rodinu. Grada Publishing, 2009.
ISBN 978-80-247-2565-9.

VÁŤANSKÝ, M., SMÉKAL, V. Základy pedagogiky volného času.
Brno: Paido, 1995. ISBN 80-901737-9-9.

VÁGNEROVA, M. Vývojová psychologie. Praha: UK, 1996.
ISBN 80-7184-317-2.

BREZINKA, W. Filozofické základy výchovy. Praha: Zvon, 1996.
ISBN 80-7113-169-5.

LIPOVETSKY, G. Éra prázdnoty. Praha: Prostor, 1998.
ISBN 80-85190-74-5.

WELSCH, W. Naše postmoderní moderna. Praha: Zvolen, 1994.
ISBN 80-7113-104-0.

ZAPLETAL, M. Velká encyklopedie her. Hry v přírodě. Praha:
Olympia, 1985. ISBN -

Internetové zdroje:

<http://www.vychova-vzdelavani.cz>

<http://www.vzdelavani.unas.cz/zprava.pdf>

<http://portal.mpsv.cz/sz>

<http://nakole.cz>

<http://www.proskoly.cz>

<http://www.asterix-havirov.cz>

<http://www.sportovnikurzy.cz>

Přílohy:

- 1) Vzor anonymního dotazníku k zájmové činnosti ve volném čase.
- 2) Seznam škol jejichž respondenti se výzkumu zúčastnili.

5) Tráví se mnou sourozenci občas mŕj volný čas a mám s nimi společné zájmy (koníčky)?

- a) ano b) ne c) občas d) nikdy

6) Ťiji v:

- a) panelovém bytě ve městě
- b) panelovém bytě mimo město
- c) rodinném domku
- d) ťiji jen s rodiči
- e) ťiji s rodiči i prarodiči

7) Dávají vám rodiče kapesné?

- a) ano b) ne

8) Ve svém volném čase:

- a) sportuji
- b) čtu knihy
- c) připravuji se do školy
- d) dívám se na televizi
- e) jsem s kamarády venku
- f) sedím u počítače

9) Co nejraději dělám ve svém volném čase, co mě baví?

.

10) Jaké kroužky navštěvuji ve svém volném čase?

11) Školní prázdniny trávím?

- a) s rodiči, nebo prarodiče na venkově
- b) v místě trvalého bydliště s kamarády venku
- c) jezdím s rodiči na dovolené do zahraničí

12) Vědí tvoji rodiče co děláš, s kým se kamarádíš a zajímají se o tvůj volný čas?

- a) ano
- b) ne

13) Tráví s tebou rodiče volný čas, nebo na to kvůli zaměstnání nemají čas?

- a) ano
- b) ne
- c) občas

14) Co bych dále chtěla studovat za školu?

- a) střední školu
- b) odborné učiliště
- c) gymnázium

15) Co mě v životě baví, a co si představuji za svoje budoucí zaměstnání?

Děkuji Vám za spolupráci

Seznam Základních škol, jejichž studenti se účastnili výzkumu

1. Základní škola Bosonožská 9, Starý Lískovec
2. Základní škola Elišky Přemyslovny 10, Starý Lískovec
3. Základní škola Světá 12, Kamenný Vrch
4. Základní škola Labská 11, Starý Lískovec